

SAMEN TEGEN MENSENHANDEL

UITGAVE **MONA VAN DEN BERG** PRODUCTIES

18 OKTOBER
DAG TEGEN
MENSEN
HANDEL

Halina Reijn Foto: Mona van den Berg

**'Iemand moet het voor deze kinderen opnemen' | Als je het mij vraagt
Beschermd achter gesloten deuren | Tot het laatste kind bevrijd is | Sneller in het vizier
Als je niet kijkt, dan zie je het niet... | Uitgebuit in Nederland | Vizier op de sekskoper**

FINAAL ONDER TAFEL

COLUMN

De vader van mijn middelbareschoolvriendin herinner ik mij als een woest type. Hij had een ruig leven gehad in verschillende buitenland en was zwijgzaam met een wilde bos grijs haar. Ik vertelde hem dat ik de School voor Journalistiek overwoog als vervolgopleiding. Dat leek hem een uitstekend idee. Het gesprek kwam op prostitutie – er zal wel iets op tv geweest zijn – en dat leek hem nou een mooi thema om als journalist de waarheid over uit te zoeken. ‘Want je denkt toch niet’, hoor ik hem nog zeggen, ‘dat die meiden uit Oost-Europa niet weten wat voor werk ze krijgen als ze hier naartoe komen? Je denkt toch niet dat die gelóven dat ze gaan schoonmaken of serveren?’

Ik had geen flauw idee wat ‘die meiden’ dachten over hun carrière in Nederland of een ander buitenland en in mijn inmiddels lange journalistieke loopbaan heb ik ook nooit verhalen geschreven waarvoor ik het ze kon vragen. Maar als ik zomaar wat voor me uit mijmer over iets deplorabels als, pak em beet, het kapitalisme en de uitwassen

ervan, denk ik geregeld terug aan zijn uitspraak. Ik probeer de consequenties te zien van zijn stellige overtuiging dat vrouwen die worden uitgebuit in de prostitutie best wisten dat de beloftes over werk als schoonmaakster of serveerster loos waren. Eigen schuld, dikke bult, ofzo?

Natuurlijk niet. Ook wie kiest voor werk in de prostitutie moet te allen tijde beschermd zijn tegen uitbuiting. Want binnen het toch flink verrotte systeem van het kapitalisme gaat eigen verantwoordelijkheid maar tot op zekere hoogte op. Dat geldt, als het om uitbuiting gaat, voor de prostitutie, maar net zo goed voor andere branches waarin uitbuiting veel voorkomt, zoals in fabrieksarbeid, au pair-werk, de schoonheidsindustrie en – goh – de schoonmaakbranche. Wie eraan wil ontsnappen, zal dat niet lukken zonder goede regelgeving en opsporing, zonder hulpverlening en bescherming op maat en zonder effectieve straffen voor uitbuiters.

Maar ook waar het degenen betreft die profiteren van uitbuiting is ‘eigen verantwoordelijkheid’ geen klinkklaar panacee. Het kapitalisme vindt het tenslotte maar wat fijn als zijn onvermijdelijke consequentie wordt teruggebracht tot al die individuele mannen die seks kopen, al die individuele gezinnen die een au-pair inhuren, al die individuele mannen en vrouwen die een schoonmaakster laten komen of meewerken aan uitbuiting ver van huis door het kopen van te goedkope kleding of onder erbarmelijke omstandigheden geteelde cacao, koffie of soja.

Je doet wat je kunt, maar je doet het voor je eigen geweten en voor die ene man, die ene vrouw die je misschien aan uitbuiting helpt ontsnappen. Maar denk niet dat je bijdrage het systeem omver zal werpen. Voor systemische problemen bestaat geen individuele oplossing. De fundamentele strijd moet worden gevoerd op een institutioneel niveau.

De vader van mijn middelbareschoolvriendin leeft al lang niet meer. Ik had mijn havo-diploma nog niet eens in handen toen hij stierf. Destijds wist ik niet wat ik tegen zijn stelling in moest brengen. Maar nu? Nu zou ik ‘m finaal onder tafel kletsen.

Frédérique Geerdink
journalist

Foto: Mona van den Berg

MEER AANDACHT, MAAR MINDER MELDINGEN MENSENHANDEL

‘Slachtoffers komen niet zomaar binnenlopen’

Meer dan 40,3 miljoen slachtoffers wereldwijd; na drugs is mensenhandel de meest lucratieve criminele business. ‘De aandacht voor mensenhandel groeit, dat moet nu omgezet worden in daden. Zeker nu het aantal meldingen terugloopt, terwijl het aantal slachtoffers niet daalt’, stelt Ina Hut, directeur-bestuurder van CoMensha, het landelijke Coördinatiecentrum tegen Mensenhandel.

TEKST JESSICA MAAS FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG

Twee zussen die voortdurend in angst leven, bang voor hun gewelddadige pooier. Een van hen wordt op een dag met haar borsten aan de muur gespijkerd. Of de uitgeputte minderjarige jongen die onder belabberde condities als moderne slaaf in de landbouw te werk wordt gezet. En die andere jongen met een licht verstandelijke beperking die gedwongen wordt te gaan stelen om een fictieve schuld af te lossen. Het zijn dit soort afschuwelijke verhalen die Ina Hut niet meer kwijtraakt. ‘Het zijn verhalen die té erg zijn, die mensen ook niet willen geloven. Het zijn verhalen die ik zelf eigenlijk niet graag deel. Ze zijn te gruwelijk. Maar soms moet het wel. Om ogen te openen.’ Voor veel Nederlanders is mensenhandel een ver-van-mijn-bedshow, daarom kan Hut het niet vaak genoeg herhalen: ‘dit gebeurt in ons eigen land, onder onze neus. Het gaat niet alleen over migranten. Het overgrote deel van de bij ons gemelde slachtoffers heeft de Nederlandse nationaliteit en wordt gedwongen om in de prostitutie te werken.’ Een veelgehoord excuus bij arbeidsuitbuiting is dat slachtoffers in eigen land misschien nog minder zouden verdienen. ‘Dat raakt me elke keer weer. Alsof zij daarom uitgebuit zouden mogen worden?’

VEELKOPPIG MONSTER

Het zijn de verhalen van slachtoffers die haar drijven om de strijd tegen het

veelkoppige monster voort te zetten. Mensenhandel is nu eenmaal een monster met veel gedaanten, zegt ze. Van arbeids- en criminele uitbuiting, seksuele uitbuiting tot commercieel draagmoederschap en gedwongen orgaanverwijdering. Ze is dan ook blij met de groeiende aandacht voor de problematiek in Nederland. ‘We zijn geen roepende in de woestijn meer, zoals een paar jaar geleden. Het aantal meldingen door de Nationale politie groeit licht, na een aantal jaren van flinke daling. Dat is voorzichtig positief.’

Opvallend genoeg is ondanks die aandacht het totaal aantal meldingen bij CoMensha, dat de feiten over de aard en opvang van mensenhandel in beeld brengt mede ten

behoefte van de Nationaal Rapporteur, in 2018 flink teruggelopen. Dat blijkt uit de jaarcijfers in de Slachtoffermonitor Mensenhandel 2014-2018 die de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld vandaag bekend maakt. ‘Zorgwekend, wetende dat slachtoffers zelden melding doen. Slachtoffers komen niet zomaar binnenlopen’, klinkt het scherp. In de wereld van de mensenhandel regeert juist de angst en schaamte. Hut: ‘Er moet veel meer opsporingscapaciteit op gezet worden. Mensenhandel is een haaldelict; je moet er actief naar op zoek.’

‘MENSENHANDEL IS EEN HAALDELICT: JE MOET ER ACTIEF NAAR OP ZOEK’

De opvallende daling van het aantal meldingen is volgens Hut deels te verklaren door de nieuwe privacywetgeving. ‘Door een té strikte interpretatie van de AVG durven sommige ketenpartners, zoals zorgaanbieders, geen melding meer te doen of delen, waardoor slachtoffers in de uitbuitingssituatie blijven. Het gevolg is dat de aard en omvang van mensenhandel verder uit beeld verdwijnt. Dat kan niet de bedoeling zijn van de AVG, die er juist is om de persoonlijke levenssfeer van de burger te beschermen.’

LAGE PAKKANS

Het zijn sombere conclusies. Niet alleen het aantal meldingen loopt terug, ook het aantal rechtszaken, veroordelingen en internationale onderzoeken. De kans dat mensenhandelaren worden gepakt, is uitermate klein. Hut: ‘We hebben het over opsporing, vervolging, signalering en hulp aan slachtoffers. Op elk vlak moet een slag worden gemaakt. We moeten meer samenwerken en vooral ook informatie delen, anders verliezen we echt de grip op de problematiek.’ Toch put de directeur hoop uit de stappen die zijn gezet. ‘Het aantal opvangplaatsen voor slachtoffers mensenhandel is bijvoorbeeld verhoogd. Alhoewel het beter moet, doen we het in Nederland ten opzichte van veel andere landen nog niet zo slecht. In veel Europese landen moet het thema überhaupt nog op de agenda worden gezet.’ Het stemt Hut positief dat Den Haag prioriteit heeft gemaakt van de strijd tegen mensenhandel. Zo moet elke gemeente in Nederland in 2022 een duidelijke aanpak mensenhandel hebben ontwikkeld. ‘We werken hierbij nauw samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten om gemeenten te helpen bij het opzetten van sluitend beleid, bij het opleiden van professionals en het realiseren van een landelijk dekkend netwerk aan zorgcoördinatoren. Belangrijk is dat het niet bij beleid op papier blijft. Om dit uit te voeren zijn echt meer financiële middelen nodig, zowel gemeenten als de rijksoverheid zijn hiervoor echt aan zet.’ Het verschil in aanpak tussen verschillende gemeenten en regio's is nog erg groot. ‘Mensenhandel speelt bij ons niet’, hoor ik sommige burgemeesters nog steeds verklaren. Was het maar waar. Actieve regio's die inzetten op signalering, krijgen overigens weer te maken met een ander probleem. ‘Zo zijn er bijvoorbeeld in Eindhoven nu meer meldingen van slachtoffers en daar is het geld op. Tsja, wat doe je dan? Help je slachtoffer 126 dan niet meer, waardoor ze weer in een uitbuitingssituatie terecht komen?’ ●

'Iemand moet het voor deze kinderen opnemen'

Als jongen mocht Milutin Pavlovic van zijn moeder niet naar school. Ze dwong hem uit stelen te gaan. Nu zet hij zich in om Roma-kinderen in dezelfde situatie te helpen en vraagt hij aandacht voor hun problematiek. 'Het was niet mijn keuze om zo te leven, maar ik was een kind en kon niet anders.'

TEKST RENATE VAN DER ZEE FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG

Er zijn in Nederland honderden Roma-kinderen die worden gedwongen uit stelen te gaan', zegt Milutin Pavlovic. 'Ik wil dat er meer aandacht komt voor wat met hen gebeurt. Ik wil dat ze betere hulp krijgen, dat mensen niet langer wegkijken. Daarom steek ik mijn nek uit, daarom vertel ik mijn verhaal.' Het verhaal van Pavlovic is aangrijpend. Hij is van Roma-afkomst en werd ergens in een weiland langs een snelweg in Frankrijk geboren. 'Als een soort clochard', zegt

'ZE HEBBEN THUIS GELEERD DAT JE JE MOND NIET OPENDOET TEGEN VREEMDEN'

hij lachend. Maar hij lacht niet als hij zijn levensverhaal vervolgt. 'Als kind werd ik mishandeld. Ik wilde heel graag naar school, want dat was een plek waar ik me veilig voelde en rust had, maar dat mocht niet van mijn moeder. Zij wilde dat ik uit stelen ging. Ze schopte me het huis uit en ik moest het niet wagen om zonder geld of sieraden thuis te komen. Ik was nog maar zeven, acht jaar, toen ik al werd ingezet bij inbraken, dan moest ik op de uitkijk staan. Later ging ik zelf inbreken. Het was helemaal niet mijn keuze om zo te leven, maar ik was een kind en ik kon niet anders dan gehoorzamen aan mijn familie. Op een gegeven moment ga je ook denken dat het normaal is.' Pavlovic werd regelmatig opgepakt, maar niemand begreep in wat voor situatie hij zat. Dat hij weliswaar een diefstal had gepleegd, maar eigenlijk slachtoffer was van mensenhandel door zijn eigen familie. 'De politie joeg me op in plaats van me te beschermen. En de hulpverleners wisten niet wat ze met me aan moesten, want ik had thuis geleerd dat je nooit met buiten-

staanders moest praten, dus ik zei niets. Man, ik heb zoveel dingen meegemaakt! En ik weet dat er veel Roma-kinderen in Nederland zijn, die soortgelijke dingen meemaken. Je hoeft echt niet naar India om dat soort toestanden mee te maken, het gebeurt gewoon hier in Nederland, onder onze ogen. Sommigen van die kinderen maken deel uit van bendes die door Europa zwerven en worden door de bendeleiders gedwongen tot zakkenrollen of winkeldiefstal. Anderen wonen langer in Nederland en worden door hun familie gedwongen tot bedelen of stelen. Er moet meer begrip voor hun situatie komen.' Milutin Pavlovic is een levendige man van een jaar of veertig, die niet meer te stoppen is als hij over de problematiek van Roma-kinderen begint. 'Het wordt me niet door alle leden van de Roma-gemeenschap in dank afgenomen, dat ik hier over praat', zegt hij. 'Ik wil ook absoluut niet dat wat ik zeg wordt gebruikt om Roma nog meer te stigmatiseren. Dus ik wil heel duidelijk gezegd hebben dat er ook Roma-families en Roma subgroepen zijn waarin dit niet gebeurt. Maar dat het gebeurt, is wel duidelijk. En iemand moet het voor deze kinderen opnemen.' Pavlovic leefde lang van de criminaliteit. Op een gegeven moment gaf hij het inbreken op en zette hij een wietkwekerij op. 'Ik kreeg kinderen en het leek me beter om in de groenvoorziening te gaan'. Hij belandde verschillende malen in de gevangenis. De laatste keer dat dat gebeurde, schreef hij zijn levensverhaal op. Dat zette hem aan het denken over wat met er hem als kind was gebeurd. Op een gegeven moment overleed zijn vader en dat markeerde een ommekeer in zijn leven. 'Mijn vader overleed in 2015. Hij woonde toen in Servië en ik wilde naar zijn begrafenis toe. Maar dat kon niet zomaar, want mijn geboorte was niet geregistreerd en mijn identiteit was 'onbekend' verklaard. Het was een heel gedoe, ik moest naar Den Haag om een visum aan te vragen. Met de dood van mijn vader veranderde er iets in mij. Ik besloot dat ik niet oud wilde worden in de gevange-

► Milutin Pavlovic: 'Ik kom uit een groep met heftige problemen. Iedereen wil helpen, maar ze begrijpen de Roma niet.'

nis. Ik wilde de negativiteit omzetten in positiviteit. Ik zette een punt achter de criminaliteit en wilde iets gaan doen voor Roma-kinderen, omdat ik uit eigen ervaring weet wat zij meemaken. Als kind wilde ik geen misdadig leven leiden, ik zat eigenlijk helemaal niet zo in elkaar. Maar ik kon niet anders, het moest.'

'JE HOEFT NIET NAAR INDIA VOOR DAT SOORT TOESTANDEN, HET GEBEURT GEWOON HIER IN NEDERLAND'

Tegenwoordig helpt Pavlovic het Leger des Heils en andere hulporganisaties als intermediair bij de contacten met Roma-ouders wanneer hun kinderen worden ondergebracht bij pleegouders of in een instelling. Hij geeft pleegouders trainingen over de Roma-cultuur, zodat ze de kinderen die aan hun zorg zijn toevertrouwd, beter begrijpen. Bij het Leger des Heils noemen ze Pavlovic 'van onschatbare waarde', omdat hij de problemen in de Roma-gemeenschap benoemt, terwijl de meeste Roma zwijgen

omdat ze de autoriteiten niet vertrouwen. Dat ze die autoriteiten niet vertrouwen is niet zo vreemd. Pavlovic: 'Als Roma-jongen stuitte ik voortdurend op vooroordelen en wegkijken. Ik werd vanwege diefstal gearresteerd en vervolgens gaf de politie me weer mee met mijn moeder. Maar zij was het juist die me tot stelen dwong. Ik heb meegemaakt dat zij me kwam ophalen op het politiebureau en dat ze zelf terug naar huis ging, maar dat ze van mij eiste dat ik eerst nog even uit stelen ging, voordat ik thuis kon komen. Ik wil dat de politie begrijpt dat de kinderen die zij oppakken voor diefstal niet alleen plegers, maar ook slachtoffers kunnen zijn. Die kinderen kennen hun rechten niet, ze zullen zich nooit uitspreken als ze worden gearresteerd, want velen hebben thuis geleerd dat je je mond niet opendoet tegen vreemden. Ze weten niet wat het normale leven is, wat naar school gaan is. Soms worden ze op jonge leeftijd uitgehuwelijkt en in sommige Roma-subgroepen belanden meisjes in de prostitutie. De groep waar ik vandaan kom, is een groep met heftige problemen. Daar is zeker wel oog voor, iedereen is er mee bezig, maar ze begrijpen de Roma niet. Ik zeg: stop met ze te behandelen als een groep, maar kijk naar die kinderen als individu. Want het gaat om kinderrechten.'

STAP VOOR STAP RICHTING VRIJHEID

Betty Pedraza Lozano wijdt haar leven aan het opvangen van overlevers van mensenhandel in Colombia. Zo hielp zij Megan* (21) haar leven weer op te pakken nadat zij gedwongen in de prostitutie belandde.

TEKST ANDREA RODRIGUEZ FROHWEIN, TRAINEE PROGRAMMA'S COLOMBIA, UGANDA EN INDONESIË VOOR MENSEN MET EEN MISSIE
FOTOGRAFIE FEDERICO RIO

Medellín. Ooit één van de gevaarlijkste steden ter wereld, nu komen jaarlijks duizenden toeristen af op de gezellige restaurantjes, pleintjes en musea die de stad te bieden heeft. Middenin het centrum is Espacios de Mujer gesitueerd, een lokale samenwerkingspartner van Mensen met een Missie. Directrice en oprichtster Betty Pedraza Lozano zet zich sinds 2003 samen met haar team in tegen mensenhandel. Op dit moment is dit misschien wel meer nodig dan ooit.

De opkomst van toerisme in Colombia heeft namelijk ook een duistere keerzijde; het heeft gezorgd voor een toename van het aantal bars, casino's en nachtclubs, en daarmee voor een expansie van de seksindustrie. Antioquia, de regio waar Medellín de hoofdstad van is, is één van de plekken in Colombia waar de meeste gevallen van mensenhandel worden geregistreerd. In 85% van de gevallen gaat het om vrouwen. Het probleem is grensoverschrijdend; jaarlijks worden tientallen Colombiaanse vrouwen gevangen in het web van internationale mensenhandelaren. Vaak belanden zij in de gedwongen prostitutie in landen als Hong Kong en Thailand.

► Betty Pedraza Lozano en haar team hebben tientallen overlevers van mensenhandel opgevangen en geholpen.

TIEN KLANTEN PER DAG

Ook Megan werd op 18-jarige leeftijd getroffen door dit noodlot. Toen zij door haar moeder op straat werd gezet met de boodschap dat zij het zelf moest gaan rooien, ging zij op zoek naar werk. Maar de baantjes die ze vond waren slecht betaald en tijdelijk. 'Toen kwam ik in contact met een meisje dat in de seksindustrie in Azië had gewerkt. Ze raadde mij aan hetzelfde te doen, omdat de werkomstandigheden en het salaris goed zouden zijn. Ik zou veel geld verdienen omdat ik heel mooi ben, zei ze tegen me.' Megan besloot in het diepe te springen en kreeg de opdracht een vrouw

te bellen die Ana heette. 'Ze was eerst heel aardig en stuurde me geld en een vliegticket naar Hong Kong.' Maar op het moment dat ze in het hotel in Hong Kong aankwam, veranderde alles. 'Ana vertelde me dat ik me moest voorbereiden om de eerste klanten meteen te ontvangen. Ik kwam hier niet voor vakantie, zei ze.' Megan werd gedwongen om 17 uur per dag te werken en ze moest meer dan tien klanten per dag ontvangen. Bijna al het geld dat ze verdiende, moest ze rechtstreeks aan Ana afgeven. 'Ik herinner me het eerste moment dat ik me realiseerde dat ik was meegesleurd in een gevaarlijke situatie.

Ik raakte volledig in paniek en belde Ana om haar te vertellen dat ik naar huis wilde. Maar ze zei dat dat niet kon, omdat ze in mij had geïnvesteerd en ik was haar geld verschuldigd.'

MOED VERZAMELEN

Megan werd overgebracht naar Thailand, en ze hoopte dat het daar beter zou gaan. Maar telkens verhoogde Ana haar schuld. 'Omdat ik geen make-up en hoge hakken droeg, of omdat ik een klant weigerde toen ik ongesteld was', licht Megan toe. Ana bedreigde haar: als ze zou stoppen, zouden haar moeder en zussen worden vermoord.

‘Ik was zo bang, ik wilde niet dat er iets met mijn familie zou gebeuren. Maar op een dag verzamelde ik al mijn moed en ging ik naar de Colombiaanse ambassade in Bangkok. Ik herinner me dat ik zo blij was dat ik in mijn eigen taal kon spreken, met iemand die echt naar me luisterde. Ze hielpen me terug te keren naar Colombia.’ Megan was weer in haar thuisland, maar ze had geen idee hoe ze weer een normaal leven kon opbouwen. ‘Ik dacht dat ik mijn moeder financieel had kunnen helpen en voor mezelf kon zorgen. In plaats daarvan kwam ik terug met nog minder dan voorheen. Mensen vertelden me dat het mijn

eigen schuld was: ik was degene die ervoor koos een ‘hoer’ te zijn.’ Er is nog een groot sociaal stigma rondom dit thema in Colombia. Gelukkig kwam Megan in contact met Betty en haar team. Ze werd opgenomen en kreeg kleding en psychologische ondersteuning. Ze hielpen haar een baan te vinden en boden haar een educatief programma aan. ‘Ik voelde me meteen veilig bij deze vrouwen. Ze veroordelen me niet en hebben me doen beseffen dat het niet mijn fout was wat me overkwam. Dankzij hen kan ik nu zeggen dat ik geen slachtoffer meer ben, maar een overlevende. Ik heb heldere plannen voor

de toekomst.’ Megan is vastbesloten om andere meisjes te helpen die hetzelfde overkomt. ‘Ik wil mijn verhaal vertellen en slachtoffers helpen om overlevende te worden. Net zoals Betty en haar team dat voor mij hebben gedaan.’

VRIJHEID

Betty Pedraza Lozano en haar team hebben in al die jaren tientallen overlevende zoals Megan opgevangen. Het programma is er primair op gericht om religieuze leiders te trainen als rolmodellen tegen geweld tegen vrouwen. Ook gaan zij regelmatig in gesprek met beleidsmakers, publiceren

DE OPKOMST VAN HET TOERISME IN COLOMBIA HEEFT EEN DUISTERE KEERZIJDE

► Megan was 18 toen ze in een gevaarlijk web van mensenhandelaren terecht kwam. Nu helpt ze andere meiden die hetzelfde overkomt.

'MENSEN ZEIDEN DAT HET MIJN EIGEN SCHULD WAS, IK KOOS ERVOOR EEN 'HOER' TE ZIJN'

rapportages en geven beleidsadvies. Betty: ‘Mijn wens is dat alle vrouwen en mannen in vrijheid kunnen leven. In vrijheid om te zeggen, te besluiten en te vinden wat zij willen. Te gaan en te staan waar zij willen. In vrijheid om niet veroordeeld te worden en om niet geschaad te worden. In vrijheid om over zichzelf te beschikken. In alles wat ik doe, probeer ik om een stapje dichterbij die wens te komen, zodat alle slachtoffers van mensenhandel vrij van geweld kunnen leven.’ ●

* Vanwege privacy-overwegingen is Megan een gefingeerde naam.

Mensen met een Missie bouwt aan relaties tussen mensen, zodat vrede en verzoening een kans krijgen. Dit gebeurt in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. In Colombia werkt de organisatie samen met mensen met een missie aan lokale vredesopbouw vanuit het perspectief van Afro-Colombianen, inheemsen en vrouwen. Mensen met een missie richt zich op het versterken van de rol van vrouwen bij vredesprocessen, het voorkomen van geweld tegen vrouwen en vrouwenhandel.
www.mensenmeteenmissie.nl

Beschermde achter gesloten deuren

De problematiek van jonge slachtoffers van mensenhandel is vaak complex. Bij behandelcentrum

De Koppeling bieden ze, zo goed en kwaad als het gaat, zorg op maat. TEKST RENATE VAN DER ZEE FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG

'Geen enkel kind meer in een gesloten opvang, dát is onze missie', zegt Liesbeth Postma, mededirecteur van de De Koppeling, een gesloten behandelcentrum in de regio Amsterdam voor jongeren met complexe problematiek. Soms zijn dat psychische problemen, maar niet altijd. Koppeling maakt deel uit van Spirit!, een grote Amsterdamse instelling voor jeugd- en opvoedhulp, die een breed scala aan hulp biedt aan gezinnen en jongeren – van ambulante zorg tot gesloten jeugdzorg. 'We zijn geen gevangenis – we praten liever over bescherming van de jongeren die hier verblijven. We werken relationeel en daarbij hoort ook met minder dwang en drang werken. Soms zitten jongeren zo in de knel, dat de kinderrechter beslist dat ze beter in een gesloten centrum kunnen worden geplaatst. Voor hun eigen veiligheid, of die van hun omgeving', zegt Postma. 'Wij willen die geslotenheid anders oplossen – bijvoorbeeld door steeds kleinschaliger te werken.' 'Zo hebben we een kleinschalige, gesloten opvang voor, vermoedelijke, slachtoffers van seksuele uitbuiting – dat is nodig voor hun veiligheid. De opvang vindt plaats in een oud schoolgebouw, gewoon midden in een woonwijk. Van de buitenkant zie je niet dat het gesloten is. Daarnaast zit ook een open opvang voor slachtoffers van seksuele uitbuiting, zodat een meisje, als dat mogelijk is, makkelijk kan overstappen.'

'SOMS VOELT HET ALS DWEILEN MET DE KRAAN OPEN'

MODERNE OLIVER TWIST

Postma vertelt dat haar organisatie al vijf-honderd jaar bestaat. Het begon allemaal met het het Amsterdamse Burgerweeshuis, waar in de zeventiende eeuw wezen onderdak kregen. 'Dat gebouw is nu een museum, kinderen zonder ouders worden tegenwoordig anders opgevangen en er is ongekend veel veranderd in de maatschappij. We hebben in de moderne tijd te maken met heel andere problematiek.' Dat is waar, maar ergens ook niet. Want Dickensiaanse toestanden waarbij kinderen worden uitgebuit op een manier die doet denken aan Oliver Twist, zijn er ook in de 21ste eeuw. Ongeveer een kwart van de honderd jongeren die jaarlijks op de gesloten afdelingen van De Koppeling terecht komen, is slachtoffer van een vorm van uitbuiting, ofwel mensenhandel. Postma vertelt dat het om twee heel verschillende groepen gaat. Enerzijds is er een groep meisjes die vermoedelijk of daadwerkelijk slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting. Zij komen terecht op de afdeling

► 'Het is een grote opgave de meisjes te laten inzien het niet hun eigen keuze was, dat er wel degelijk manipulatie en dwang bij kwam kijken.'

Ping die deels open, deels gesloten is. Daarnaast zijn er Roma-jongeren die slachtoffer zijn van criminele uitbuiting. Die jongeren zijn bijvoorbeeld door hun familie gedwongen uit stelen te gaan, of behoren tot groepen die door Europa trekken. De volwassen leiders van deze groepen dwingen hen tot winkeldiefstal of zakkenrollen – en strijken zelf de opbrengst op.

'Deze Roma-jongeren zijn vaak mager, te klein voor hun leeftijd en hebben slechte gebitten. We vermoeden ook dat ze mishandeld zijn', vertelt Postma. 'Maar het is moeilijk om daadwerkelijk iets voor hen te betekenen. Het is eerlijk gezegd dweilen met de kraan open. We hebben hier op dit moment twee jongens uit Roemenië, tenminste, dat vermoeden we. Want het is meestal erg moeilijk om uit te vinden waar deze jongeren vandaan komen. Er is een

taalbarrière en ze zijn ook niet bereid veel te vertellen. Ze hebben een diep wantrouwen ten opzichte van autoriteiten. We bieden hen goede verzorging en onderdak, maar vervolgens gaan ze weer terug naar waar ze vandaan komen. Naar hun familieleden bijvoorbeeld, die mogelijk ook hun uitbuiters zijn. Het is ons nog nooit gelukt deze jongeren los te weken van hun oorspronkelijke netwerk. De normen en waarden in die gemeenschap zijn zo anders, het is heel moeilijk die te overbruggen. Voor deze groep geldt trouwens dat meisjes eerder worden herkend als slachtoffers van mensenhandel dan jongens. De jongens komen vaker terecht in een jeugdgevangenis.'

Volgens Postma vraagt de problematiek van uitgebuite Roma-jongeren meer dan De Koppeling kan bieden. 'Het vraagt actie

van de politiek, ook op Europees niveau, omdat deze jongeren vaak door Europa trekken. Misschien zou een speciale opvang een oplossing kunnen zijn. Je zou eigenlijk willen dat deze kinderen op één plek terecht konden, waar expertise is over hun cultuur en hun problematiek. De discussie is ook: moeten ze wel gesloten zitten? Ze zijn immers slachtoffers. Maar ja, in een open opvang zijn ze binnen vijf minuten weg. We kunnen het probleem niet oplossen, er is nog teveel onbekend over dit soort uitbuiting. Ik voel daar een zekere machteloosheid over. Je zou die kinderen een veel grotere steun willen geven.'

'EEN LANGE WEG NAAR ZELFREDZAAMHEID'

GEHERSENSPOELD DOOR 'LOVERBOY'

De Koppeling kan beduidend meer betekenen voor slachtoffers van seksuele uitbuiting: meisjes die door een mensenhandelaar – ook wel met een eufemistische term loverboy genoemd – tot prostitutie zijn gedwongen. Het zijn meisjes met complexe problematiek die niet meer thuis kunnen wonen. Voor die meisjes heeft De Koppeling een eigen methodiek ontwikkeld. Zij krijgen een dagprogramma dat bij hen past, dat bestaat uit onderwijs, sport, yoga, behandeling en begeleiding.

Maar het is geen eenvoudig traject, vervolgt Postma. 'Het kost veel tijd om een vertrouwensband op te bouwen. Vaak weten deze meisjes niet meer wat ze nou eigenlijk echt voelen en is het een lange weg voor ze weer terugkomen bij zichzelf, bij het gevoel in hun eigen lichaam. Het is voor hen een lange weg om te leren veilige keuzes te maken en om te gaan met vrijheden en weer zelfredzaam te worden.' Ze vertelt dat de meeste slachtoffers van seksuele uitbuiting veel tijd nodig hebben voordat ze zich realiseren dat ze daadwerkelijk zijn uitgebuit. Ze zijn in hun afhankelijke relatie zo gehersenspoeld dat ze ervan overtuigd zijn dat er sprake is van een gelijkwaardige relatie met de uitbouter en dat het allemaal hun eigen schuld is. 'Het is een grote opgave hen te laten inzien dat ze wel degelijk in een afhankelijkheidsrelatie zaten. Dat dit niet hun eigen keuze was, maar dat er wel degelijk manipulatie en dwang bij kwam kijken', zegt Postma. Ze concludeert: 'Mensenhandel is nog steeds een relatief onzichtbaar probleem in onze maatschappij. Er is wel steeds meer aandacht voor in de media, maar veel voltrekt zich buiten ons zicht en er is veel wat we nog niet weten.' ●

TOT HET LAATSTE KIND BEVRIJD IS

Stichting Free a Girl zet zich al elf jaar in voor de jongste slachtoffers van seksuele uitbuiting.

Met succes: zo'n 4.500 kinderen zijn uit bordelen, clubs en massagesalons bevrijd. **TEKST** CHARLOT SPOORENBERG **FOTOGRAFIE** ARCHIEF FREE A GIRL

Wereldwijd zijn er zo'n twee miljoen kinderen slachtoffer van seksuele uitbuiting. In arme landen zijn het vaak meisjes uit moeilijk bereikbare dorpen die kans lopen om meegenomen te worden door mensenhandelaren. Evelien Hölsken, directeur van Free a Girl: 'Deze criminelen overtuigen ouders hun dochter mee te laten gaan naar de stad, met een betaalde baan in het vooruitzicht. Door hun vaak uitzichtloze situatie stemmen de ouders in, niet wetende dat hun dochter in een bordeel terecht komt. Wij zetten ons niet alleen in voor hun bevrijding, maar werken ook aan preventie, bewustwording, rehabilitatie en re-integratie en de aanpak van straffeloosheid. Dit doen we samen met lokale collega's, overheidsinstanties, politie en justitie en andere organisaties.' De laatste jaren veranderen mensenhandelaren hun tactieken: steeds meer meisjes worden van straat geplukt en ontvoerd. Evelien Hölsken: 'Daarom is voorlichting zo belangrijk. Wij organiseren bijeenkomsten en zetten bijvoorbeeld jeugdgroepen op. Door middel van deze activiteiten willen we de bewustwording vergroten op het

gebied van gevoelige onderwerpen zoals onderdrukking, vrouwenrechten, mensenhandel, misbruik en geweld. We proberen een dialoog te creëren in gemeenschappen waar deze problematiek niet herkend of erkend wordt.'

OPSPOREN EN BEVRIJDEN

Met gevaar voor eigen leven gaan de bevrijdingsteams van Free a Girl dagelijks de straat op om meisjes en jongens op te sporen die slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting. 'Per land verschilt de manier van werken', vertelt Hölsken. 'In India, Nepal en Bangladesh is seksuele uitbuiting van kinderen een lokaal probleem; kinderen worden gevangen gehouden in bordelen of dansclubs. In Thailand worden kinderen vaak – ook door toeristen – uitgebuit in karaokebars en massagesalons en in Brazilië vindt het misbruik vaak plaats in de straten van de favela's (sloppenwijken). Door het internet hebben mensenhandelaren een nieuwe manier gevonden om meisjes aan te bieden. Wij gaan dit keihard aanpakken door te investeren in nieuwe online onderzoekstechnieken zodat we de criminelen altijd een stapje voor blijven.'

HOE VERDER?

Seksuele uitbuiting is in de meeste landen een groot taboe, er kleeft een stigma aan de slachtoffers en meisjes lopen na hun bevrijding het risico dat hun gemeenschap ze buitensluit of verstoot. 'Ook hun families moeten met de schande leven die deze ervaring met zich meebrengt. In de arme gebieden waar veel meisjes vandaan komen, is een zelfstandig leven niet voor ze weggelegd. Een meisje dat bevrijd is, wordt door ons direct opgevangen. Ze krijgt medische hulp en begeleiding bij het verwerken van haar trauma. Er wordt gekeken of ze terug naar huis kan gaan en anders blijft ze in het opvanghuis. Hier ontvangt ze naast de nodige basisvoorzieningen ook onderwijs en medische en psychosociale zorg. Een veilige omgeving, samen met anderen die hetzelfde hebben meegemaakt. Na het basisonderwijs gaat ze naar het voortgezet onderwijs en kan ze haar passies, dromen en wensen ontdekken. Er zijn diverse beroepsopleidingen en trajecten waarbij survivors in de praktijk een beroep leren. Financiële onafhankelijkheid is de sleutel naar een zelfstandig bestaan. Empowerment is een belangrijk

aspect bij het voorkomen en bestrijden van mensenhandel: meisjes moeten hun kracht leren ontdekken én inzetten!'

AANPAK STRAFFELOOSHEID

Volgens Free a Girl-directeur Hölsken is de straffeloosheid van daders één van de belangrijkste oorzaken van het voortbestaan van kinderprostitutie. 'Binnen ons baanbrekende programma School for Justice worden slachtoffers van commerciële seksuele uitbuiting opgeleid tot rechter, advocaat, journalist, juridisch maatschappelijk werker of politieagent, om het systeem van binnenuit te veranderen en zo straffeloosheid rondom kinderprostitutie te bestrijden. Inmiddels hebben we drie programma's lopen, één in Nepal en twee in India. Hopelijk kunnen we School for Justice ook in andere landen gaan uitrollen. We hebben nog een lange weg te gaan, maar wij vechten door tot we het laatste meisje bevrijd hebben!' ●

WWW.FREEAGIRL.NL

SNELLER IN HET VIZIER

Veel jonge slachtoffers van seksuele uitbuiting door loverboys en mensenhandelaren hebben een licht verstandelijke beperking (lvb). Een nieuwe methode kan deze kwetsbare jongeren beschermen.

TEKST MEHLIKA SCHOPEN FOTOGRAFIE MARC BOLSUIS

Zeventig procent van de jeugdige slachtoffers van seksuele uitbuiting heeft een licht verstandelijke beperking.' Met die constatering valt Ben Van Broeckhoven, programmadirecteur bij Koraal, meteen met de deur in huis. Het onderwerp gaat hem zichtbaar aan het hart. 'Want het zal je kind maar wezen, dat slachtoffer wordt. In mijn werk bij Koraal zie ik ze regelmatig voorbij komen, de meisjes met een licht verstandelijke beperking die hun leven in handen hebben gelegd van een loverboy. Voor deze groep hebben we nu een gericht behandel aanbod ontwikkeld dat voorziet in preventie, ambulante en klinische zorg en nazorg.'

BEHANDELING OP MAAT

Koraal, de zorg- en onderwijsinstelling in Brabant en Limburg voor jongeren met een licht verstandelijke beperking, zocht voor de ontwikkeling van die nieuwe aanpak de samenwerking met overheid, wetenschappers en zorgaanbieders. Van Broeckhoven: 'De doelgroep en problematiek zijn zo complex, dat kun je niet alleen aanpakken. Koraal vervult wel een voortrekkersrol. Wij zetten de koers uit, vragen subsidies aan en haken de juiste partijen aan. Er is een visie op het thema ontwikkeld en er ligt een plan van aanpak. Onderdeel daarvan is een behandel aanbod op maat voor slachtoffers. Dat is in april vorig jaar gestart en voorziet in een grote behoefte.'

KORAAAL INVESTEERT IN SCHOLING VAN HULPVERLENERS, LEERKRACHTEN EN FAMILIELEDEN

De focus ligt op preventie, op het voorkomen dat jongeren met een licht verstandelijke beperking slachtoffer worden van misbruik. 'Daarom investeren we vooral in scholing en deskundigheidsbevordering van hulpverleners, leerkrachten en familieleden. We leren hen om signalen in een vroegtijdig stadium op te pikken. Dat kan een hoop ellende voorkomen.'

OOK JONGENS ZIJN SLACHTOFFER

Van Broeckhoven: 'Wat veel mensen niet weten, is dat ook jongens met een licht verstandelijke beperking slachtoffer kunnen zijn van seksuele uitbuiting. Ze zijn moeilijker te traceren, omdat de schaamte bij hen vaak nog groter is dan bij meisjes.

Reden om hier tijdens het symposium Seksuele Uitbuiting, dat Koraal op 18 april jongstleden in Eindhoven organiseerde, nadrukkelijk aandacht aan te besteden. Wij lanceerden toen ook het nieuws dat Koraal gaat starten met een behandelgroep voor jongens.' Het symposium was een succes en voor velen een eyeopener. Kennis delen met politiek, experts en hulpverleners stond die dag voorop. 'Grote indruk maakte het verhaal van ervaringsdeskundige Mohini Awadhpersad, over de impact van het misbruik op haar leven. Zij maakte de urgentie van onze aanpak in één klap duidelijk.'

'OOK JONGENS ZIJN SLACHTOFFER, EN MOEILIJKER TE TRACEREN DAN MEISJES'

MEDEWERKERS OPLEIDEN

'In september zijn we begonnen met het opleiden van medewerkers bij onze zorg- en onderwijsinstellingen', vertelt Van Broeckhoven. 'In een pilot leren zo'n 60 deelnemers alles over vroegsignalering

en waar ze op moeten letten. Zodra we die pilot geëvalueerd hebben, volgt de rest van onze medewerkers.' Van Broeckhoven is ervan overtuigd dat de aanpak vruchten af zal werpen. 'Ik ben pas tevreden als we niemand meer hoeven te behandelen.'

MEER WETEN?

Wilt u meer informatie over het behandelprogramma slachtoffers mensenhandel en over de signaleringstool 11LVB mail dan naar communicatie@koraal.nl of kijk op www.koraal.nl
Binnenkort kunt u voor informatie over de tool ook terecht op www.lvb.nl

ONLINE AFVINKLIJST HELPT

Een instrument ontwikkelen waarmee (potentiële) slachtoffers van seksuele uitbuiting vroeg kunnen worden opgespoord; dat was de opdracht die oud-politiecommissaris Marcel Lieskamp kreeg toen Ben Van Broeckhoven hem namens Koraal aantrok als extern projectleider. Lieskamp zocht namens Koraal samenwerking met landelijke zorginstelling Pluryn, Fontys Hogeschool, Bureau Jeugdzorg, Veilig Thuis, gedragswetenschappers en ervaringsdeskundigen. Samen ontwikkelden ze een signaleringsinstrument, 11VB, met elf risicogebieden en signalen die een rol spelen bij het onderkennen van seksuele uitbuiting. 11VB is vertaald in een webapplicatie, bedoeld voor hulpverleners en docenten in het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). De applicatie bestaat uit een kennisdeel en een vragenlijst. Aan de hand van de vragen worden alle risicofactoren gecheckt. Hoe meer vragen met 'ja' worden beantwoord, hoe groter de kans dat er sprake is van seksuele uitbuiting. Is de uitkomst rood, dan wordt er intern overlegd welke interventie het beste past. Op dit moment wordt de applicatie uitvoerig getest op VSO-scholen van Koraal Onderwijs.

► Ben Van Broeckhoven: 'Vroegtijdig signaleren kan een hoop ellende voorkomen.'

► Oud-politiewaard Marcel Lieskamp ontwikkelde een methode om slachtoffers van seksuele uitbuiting sneller te vinden. Ervaringsverhalen als die van Mohini Awadhpersad maken de urgentie van deze nieuwe aanpak in één keer duidelijk.

Als je het mij vraagt

Slachtoffers van mensenhandel hebben jou iets te vertellen. De uitbuiting die zij moesten meemaken is vreselijk. Maar ook over de aanpak van mensenhandel in Nederland zijn niet alle slachtoffers te spreken. Twee vrouwen die werden uitgebuit in de prostitutie schrijven jou een brief. Wat vinden zij dat er moet gebeuren?

TEKST WILLEMJN DE JONG FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG

► 'Ik heb een kat nodig om me ergens aan te kunnen hechten.'

Beste Nederlander, beste wetgever,

Anderhalf jaar lang dwong mijn pooier mij om in de prostitutie te werken in Nederland. Toen hij na al die tijd werd opgepakt (ik wist niet eens dat de politie hem in de gaten hield), werd ik gevraagd om te bewijzen dat ik door hem werd gedwongen. Ik kan je vertellen, ik was daar een levend bewijs van. Wil je weten wat er met me is gebeurd in die periode, onder de ogen van de mensen in Leeuwarden? Ik vond het afschuwelijk, de klanten. Ik hield niet eens van seks, ik had daarvoor nog nooit seks gehad. Nu is mijn vagina een open wond. Ik heb daar littekens en heb chronische pijn. Tweemaal werd ik zwanger en moest ik van mijn pooier een abortus ondergaan. De tweede keer was ik er zo kapot van, dat ik mijn eigen keel probeerde door te snijden. De abortussen moesten plaatsvinden in Roemenië, want anders was de kans te groot dat ik iets zou laten merken en om hulp zou vragen. Ik heb trouwens eens om hulp gevraagd bij de abortuskliniek, maar daar werd niks mee gedaan. Het zou een hoop geduld kosten en papierwerk zijn om mij uit de prostitutie te halen. En dus moest ik terug naar mijn pooier. Ik heb brandwonden op mijn lichaam van hem, door hem walg ik van mezelf, door hem kan ik nooit meer kinderen krijgen. Maar de politie vroeg me te bewijzen of hij me wel écht dwong. Ik moest het aantonen met foto's en Whatsapp-gesprekken. Een andere vrouw die voor deze pooier werkt, had gezegd dat ze me zou vermoorden als ik hem zou verraden. Ik stuurde terug dat ik háár zou vermoorden als ze mij zou lastigvallen. Na dat berichtje moest ik aan de politie bewijzen dat ik zelf geen crimineel was, maar een slachtoffer.

In de rechtszaal moest mijn pooier huilen. Hij is nogal goed in manipuleren, dat kun je je vast voorstellen. Wel, ik huilde niet. Huilen deed ik alleen als niemand keek, als ik dood wilde, als ik mezelf verdoofde. Maar bij andere mensen moet ik mezelf sterk houden om te overleven. Denk je dat ik nog zou leven als ik overal maar om zou huilen? En dus kon ik ook geen emotie tonen in de rechtbank. Mijn pooier kreeg een jaar gevangenisstraf. Een jaar. Ik heb levenslang. Mijn jaar in de prostitutie was veel verschrikkelijker dan zijn jaar in het hotel dat hier gevangenis heet. Hij kon me vanuit de gevangenis bellen en brieven sturen vol

bedreigingen. Hij probeert me nog steeds te benaderen, omdat hij me klein moet houden en kapot wil maken. Ik dien namelijk als voorbeeld voor de andere meiden die alweer onder zijn bewind werken. Wat jij met dit verhaal moet? Jouw systeem is verantwoordelijk voor mijn pijn. Want hij had gelijk. Ik ben inderdaad niet geholpen, precies zoals hij me liet geloven. Waarom moest ik bewijzen dat hij schuldig was, in plaats van dat hij moest bewijzen dat ik dit vrijwillig zou hebben gedaan? Denk je echt dat het mijn droom was om hier achter het raam te staan? Om mijn geld aan hem af te staan? Mij is door de staat beloofd dat ik nu veilig ben, maar dat ben ik niet. Ik heb een huis gekregen in dezelfde stad als waar ik werd uitgebuit. Ik moest 4 maanden wachten op psychische hulp. Ik moet de hulp voor mijn kapotte lichaam zelf betalen. Ik betaal een torenhoge huur, omdat ik niet met iemand kan samenwonen. Want wat als mijn pooier mijn huisgenoot omkoopt om me te vermoorden? Ik heb een kat nodig om me ergens aan te kunnen hechten. Mijn familie heeft me verstoten door het verhaal dat mijn pooier over me heeft verteld. Ik heb niks en niemand meer en ben aan het overleven. Ondertussen heeft mijn pooier zijn tijd uitgezeten en zit hij op zijn geld in Roemenië, waar vandaan hij me blijft bedreigen.

Nederland moet pooiers veel harder straffen. Alleen al het feit dat iemand pooier is, moet toch alarmbellen laten rinkelen? Ik zou willen dat de politie meer rechten krijgt en deze pooiers actief volgt en het gesprek tussen hen en de prostituees opneemt. Geloof me, dan is het niet zo moeilijk om bewijs te krijgen van dwang. Wat de slachtoffers betreft: als een meisje aangifte durft te doen, moet ze direct een safehouse in kunnen. Er moet direct hulp voorhanden zijn, want het is levensgevaarlijk om terug te moeten naar je pooier als je hebt verteld wat er met je is gebeurd. Ten slotte: neem slachtoffers serieus. We weten zelf heel goed hoeveel gevaar wij lopen. Mijn pooier is niet zomaar een ondeugende jongen. Leg de last van de uitbuiting op de schouders van pooiers, en niet op die van ons.

Groet,
P., verhandeld uit Roemenië

I 'MIJN POOIER KREEG EEN JAAR STRAF. IK HEB LEVENSLANG'

Beste Nederlander, beste politiek,

Ik ben een overlever van uitbuiting in de prostitutie. Ik werk nu als hulpverlener met meiden die in dezelfde ellende leven als waar ik in heb gezeten. En ik erger me kapot. De aanpak van mensenhandel laat nu nogal wat afhangen van de klanten. Folders moeten sekskopers ervan overtuigen dat het hun verantwoordelijkheid is om signalen van mensenhandel door te geven. Prima dat deze mannen op hun verantwoordelijkheid worden gewezen, maar is dit jullie troef om uitbuiting tegen te gaan? Veel mannen wisten echt wel dat ik niet zo gelukkig was in de prostitutie. Ik denk dat er zelfs wel klanten bestaan die slecht slapen als ze weten dat een meisje net klappen heeft gekregen. Maar natuurlijk gaan ze dat niet melden. Ze willen helemaal niet dat uitkomt dat ze seks kopen. Daar ligt een taboe op, de drempel is heel hoog. En zelfs als ze een melding willen maken, wie garandeert hen dan dat het anoniem blijft? En wat moeten ze dan precies melden: 'ze

keek niet gelukkig?' Of: 'ze had blauwe plekken?' Lees de recensies op prostitutie-websites en je weet dat sekskopers vooral klagen over dat de dienst niet was zoals ze wilden, en zich niet bepaald druk maken over het welzijn van de vrouwen die ze bezoeken. Als klant koop je een fantasie. Je wil geloven dat het meisje waar je seks van koopt jou geweldig vindt, de seks geweldig vindt. Je bent niet echt in de vibe om daaraan te twijfelen, als je op de drempel naast het raam staat. En als je teleurgesteld bent achteraf, denk maar niet dat je als klant dan vraagt wat er aan de hand is. Ze zeggen hooguit: 'meid, jij moet een andere baan zoeken.' Als er maar één man was geweest die aan me had gevraagd 'Jij vindt dit niet leuk, hè?', dan was ik gebroken. Maar dat is nooit gebeurd. Bij de GGD wordt voornamelijk op je fysieke gezondheid gelet. Er is geen ruimte om te vertellen over je psychische gezondheid. En natuurlijk zijn daar

maatschappelijk werkers voor, maar ook die zijn bang om moralistisch over te komen. Ze stimuleren je om aangifte te doen, maar motiveren dat vanuit de praktische kant; dat je dan recht hebt op een uitkering of op zorg. Er wordt nooit eens gezegd: 'natuurlijk is het logisch dat je het vreselijk vindt om met dertig stinkende mannen naar bed te gaan en het geld af te staan. Dat hóef je ook niet normaal te vinden.' Ik vind dat de verantwoordelijkheid voor het signaleren van mensenhandel minder bij de sekskopers moet liggen, en veel meer bij de hulpverlening. Ik noem als hulpverlener zelf het beestje bij de naam, en daardoor voelen de vrouwen zich in hun situatie erkend. Ik begrijp vanuit mijn eigen ervaring dat je niet aan een klant laat merken dat je onvrijwillig werkt. De klant is koning! Zij hebben de macht, zij bepalen wat er gaat gebeuren. Het is niet in hun belang om mensenhandel op te sporen. De meesten willen gewoon dat je doet wat

zij verwachten. Een hulpverlener heeft een heel andere rol. Hoe de hulpverlening mensenhandel beter kan signaleren? Allereerst zou er een intakegesprek moeten komen voordat je in de prostitutie mag werken. Daar moeten échte vragen worden gesteld. Hoe ben je hier gekomen, wie heeft je reis betaald, naar wie gaat je geld? En na dat gesprek moet je in de gaten gehouden worden. Iemand moet merken dat het niet klopt als je twintig klanten hebt gehad, maar nog altijd geen geld hebt voor nieuwe kleren. De potige rechercheurs die af en toe eens een paspoortcheck doen, die komen niet over alsof ze aan jouw kant staan. Juist daarom is de hulpverlening essentieel. Hulpverlening die je durft te laten toegeven dat je meer waard bent dan dit. Ik ben er alvast mee begonnen.

Groet,
N., verhandeld uit Oost-Europa

'Ze kiezen er toch zelf voor?'

Waarom er zoveel vrouwen uit Oost-Europa achter onze ramen staan, en waarom mensenhandel in de prostitutie een probleem is van economische ongelijkheid.

TEKST WILLEMJIN DE JONG INFOGRAPHIC JEDI NOORDEGRAAF, STUDIO VANDAAR

Veel slachtoffers van mensenhandel in de prostitutie komen uit Oost-Europa. Met het toetreden van landen als Roemenië en Bulgarije tot de EU en sinds het bordeelverbod in 2000 in Nederland is opgeheven, komen veel vrouwen uit deze landen onder dwang of op eigen initiatief naar West-Europa, om achter de ramen of in seksclubs te werken. Als je als Nederlander langs zo'n rood verlicht raam loopt en een sexy vrouw naar je ziet lonken, kan de vraag in je opkomen wat het zegt dat de meeste vrouwen in de prostitutie niet Nederlands, maar Oost-Europees zijn. Komt het beroep daar wél uit de beroepskeuzetest? Zo simpel ligt het natuurlijk niet. Waar het in Nederland weliswaar ook niet vanzelfsprekend is om voor het vak van prostitutie te kiezen, en dit vaak het gevolg is van kwetsbaarheid, lijkt het voor vrouwen uit een land als Moldavië vaak de enige optie te zijn. Bijna alle factoren in het leven van de gemiddelde vrouw uit Moldavië dwingen haar in de richting van uiteindelijke uitbuiting in West-Europa.

VIA ROEMENIË NAAR NEDERLAND

Moldavië is sinds de val van de Sovjet-Unie een arm en corrupt land, met veel criminaliteit. Hierdoor is de situatie in het land voor de meeste jonge vrouwen uitzichtloos. Moldavië is één van de landen waar de meeste alcohol wordt geconsumeerd, waar de werkloosheid torenhoog is, en waar ontzettend veel huiselijk geweld voorkomt. Daarbij heerst er een beeld dat West-Europa de poort is tot ongekende rijkdom en kansen. Omdat het land tot de Tweede Wereldoorlog een provincie van Roemenië was, is het erg gemakkelijk om - illegaal - aan een Roemeens paspoort te komen.

Negentig procent van de Moldavische vrouwen die slachtoffer van mensenhandel wordt, heeft eerder al huiselijk geweld ervaren. Deze jonge kwetsbare vrouwen vallen voor valse vacatures die zogenaamd mogelijkheden bieden om te studeren of te werken. Ze worden binnengehaald door beloften van duizenden euro's aan inkomsten die ze dan elke maand weer naar huis zouden kunnen sturen. In sommige gevallen worden meisjes zelfs door familieleden verkocht, waarbij zij zich misschien niet volledig bewust zijn van het feit dat ze hen de prostitutie in sturen.

ZO MOEDER, ZO DOCHTER

Zelfs als vrouwen op eigen initiatief hun land verlaten, komen ze in Nederland meestal van een koude kermis thuis. Aan de man die hen naar Nederland brengt, moet een 'schuld' worden afbetaald. Deze man helpt hen aan een plek in de prosti-

tutie, waarmee ze deze schuld kunnen afbetalen. Ze belanden dan in een afhankelijkheidsrelatie, waarbij ze veel of alle inkomsten moeten afdragen aan hun pooier. Omdat ze de taal niet spreken, is werken zonder pooier erg ingewikkeld. Als er wél geld kan worden gestuurd naar het land van herkomst, wordt dat gedaan onder het mom van een 'baantje in een hotel of de horeca'. Het taboe op prostitutie is juist daar groot, er wordt niet over gepraat. Door deze schone schijn op te houden, blijft het beeld van het veelbelovende Westen in Moldavië bestaan.

In Moldavië, waar moeders massaal aan de hand van pooiers naar het westen vertrekken, groeit bijna een derde van de kinderen op zonder ouders. De hoop om dochters van een betere toekomst te kunnen voorzien, door geld terug te sturen, valt al gauw in duigen als deze dochter zelf - zonder ouders om zich heen - kwetsbaar blijkt voor dezelfde praktijken van mensenhandelaren. Juist doordat de ouders afwezig zijn, ontberen opgroeiende kinderen veiligheid en zelfvertrouwen, en missen ze bescherming tegen mensen die misbruik van hen willen maken. Zonder onderwijs, preventie en ouders die voor hen zorgen, zijn ze vrijwel kansloos. Zo ontstaat er een vicieuze cirkel van kwetsbaarheid en uitbuiting voor de vrouwen uit Moldavië.

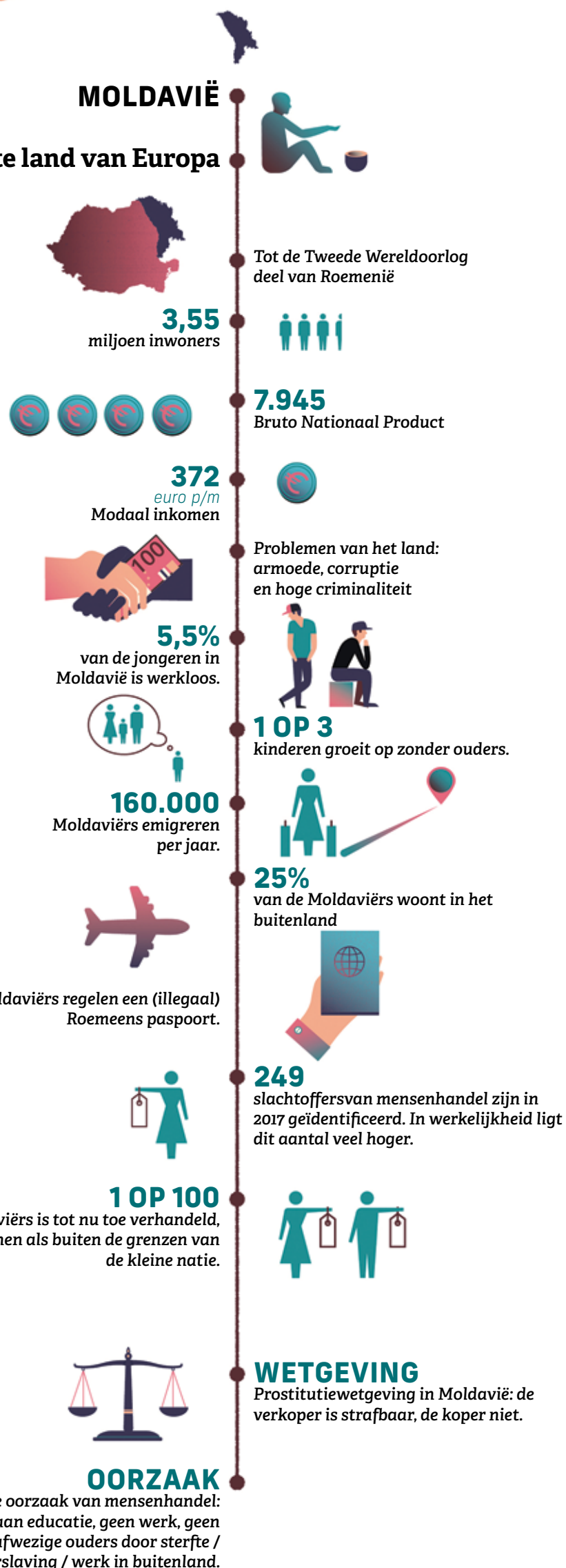
HET BELANG VAN PREVENTIE EN ONDERWIJS

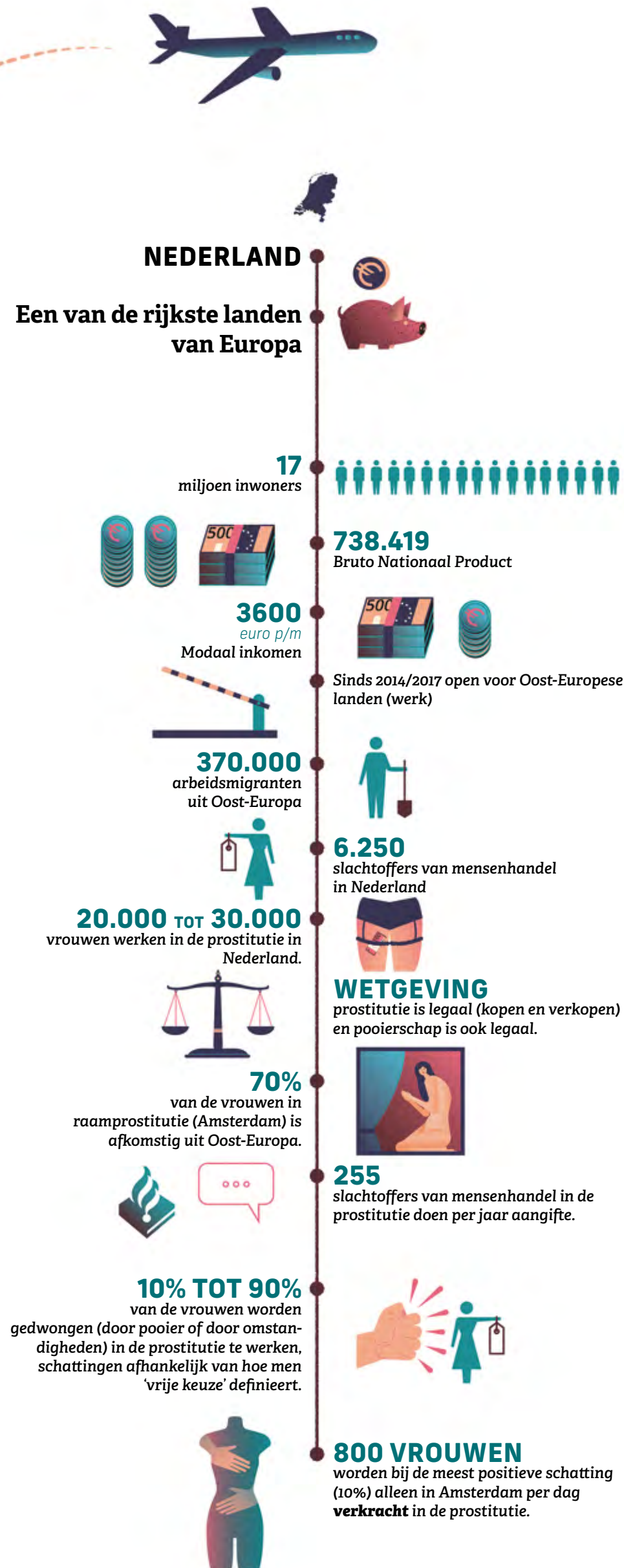
De mensenhandelaren die misbruik maken van de uitzichtloze situatie in Moldavië moeten op alle mogelijke manieren een halt worden toegeroepen. Het verplaatsen van vrouwen uit Moldavië, via Roemenië, naar Nederland en Duitsland, zal blijven voortduren als het probleem niet in de kern wordt aangepakt. De oplossing van dit probleem ligt in preventie en betere kansen in Moldavië: een opleiding, een baan én ouders die beschikbaar zijn. In Moldavië, maar ook Roemenië, Bulgarije en Polen bestrijden onze collega's armoede en geven ze preventie aan de meest kwetsbare mensen. Zij zien hoe dit werk vruchten afwerpt, als is het nog maar op kleine schaal. Lees de verhalen van hoe het wél kan op onze website:

legerdesheils.nl/mensenhandel ●

MOLDAVIË

Armste land van Europa

Low prices come at high cost

Het Leger des Heils werkt in Oost-Europese landen aan preventie van mensenhandel onder mannen en vrouwen die kwetsbaar zijn voor uitbuiting. Ze geven voorlichting over verdachte job offers en helpen kwetsbare vrouwen en mannen aan opleidingen en een baan in het land zelf. In West-Europa vangt het Leger bijvoorbeeld vrouwen op die slachtoffer zijn geworden in de seksindustrie, en helpen we slachtoffers van arbeidsuitbuiting met kennis over en het opeisen van hun rechten als werknemer. Het aanbod van on(der)betaald werk of werk onder dwang is echter ook het gevolg van het feit dat er vraag naar is in een land als Nederland. Daarom voert het Leger des Heils een Europese bewustwordings-campagne met de naam 'Low prices come at high costs'. In vrijwel heel Europa adverteert het Leger met te goedkope producten en diensten om aan te tonen dat van sommige ogenschijnlijk lucratieve deals, iemand anders de kosten draagt. Kijk op aht.legerdesheils.nl voor meer over deze campagne.

De vicieuze cirkel

De vicieuze cirkel van kwetsbaarheid en uitbuiting voor de vrouwen uit Moldavië.

ALS JE NIET KIJKT, DAN ZIE JE HET NIET...

De handel in mensen voltrekt zich onder onze neus, maar blijft glibberig en onzichtbaar. Aan zorgcoördinatoren mensenhandel Younice Ettes (35) van HVO-Querido en Radha Fagoe (39) van Blijf Groep de schone taak een samenhangend hulpaanbod voor slachtoffers op te zetten in respectievelijk Noord-Holland en Flevoland. Beide vrouwen vertellen in een brasserie in Bussum over hun missie: bouwen aan een regionaal netwerk dat slachtoffers van mensenhandel herkent en erkent.

TEKST MARLIES PILON FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG

Jaarlijks telt Nederland naar schatting 6000 slachtoffers van mensenhandel. Waarom is maar 16% daarvan in beeld? 'Bij veel gemeenten die ik bezoek komen meldingen van mensenhandel nog maar mondjesmaat binnen', zegt Radha Fagoe, zorgcoördinator Mensenhandel van Blijf Groep. 'Tijdens zo'n gesprek hoorde ik bijvoorbeeld laatst dat handhavers een groepje mensen op een zolder aantrof. Zonder verwarming, liggend op een paar matrasjes. Dan blijkt dat die groep gewoon is weggestuurd! Er is nog te weinig besef en bewustwording dat deze vermoedelijke slachtoffers hulp en zorg verdienen.'

Samen met collega Younice Ettes van HVO-Querido wil Radha mensenhandel op de agenda zetten, zoals dat eerder ook met het thema huiselijk geweld gebeurde. Younice Ettes: 'HVO-Querido vangt al een decennialang slachtoffers van mensenhandel op in Amsterdam. Dit doen wij vanuit het Amsterdams Coördinatiepunt Mensenhandel (ACM). Onze kennis en ervaring brengen we nu ook naar andere gemeenten in Noord-Holland. Er zijn daarvoor al veel meer signalen van mensenhandel binnengekomen. Er zijn veel meer uitbuitingssituaties in de regio dan die je ogenschijnlijk ziet. Als je niet kijkt, dan is het er ook niet. Als professionals en instanties weten hoe ze moeten kijken, zie je dat er direct veel meer slachtoffers in beeld komen.'

Wat zijn dan die signalen waaraan professionals en instanties een mogelijk slachtoffer van mensenhandel kunnen herkennen?

Radha: 'We hebben het over mensenhandel als de vrijheid van een individu in het geding is. Als signaal kun je denken aan iemand die zijn of haar paspoort moet inleveren, nauwelijks vrije dagen heeft, op de werkplek moet slapen, een erg laag loon heeft of een deel van de verdiensten moet afstaan.'

Younice: 'Als iemand niet zelf zaken als huisvesting, kleding en vervoer mag regelen, gaan er bij mij ook alarmbellen rinkelen. Of als iemand niet naar de huisarts mag bij ziekte. Ook het niet mogen beheren van eigen financiën kan een teken aan de wand zijn. Wij geven aan gemeenten en hulpinstanties voorlichting over deze signalen. Met de meldingen die wij vervolgens van hun ontvangen, kunnen wij vanuit de zorgkant de juiste partners inzetten.'

Wat maakt het zo lastig om mensenhandel in kaart te brengen?

Younice: 'De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) maakt niet alleen het delen van de inhoudelijke informatie moeilijk, maar ook het registreren van de aantallen. Want daarvoor heb je de toestemming van het slachtoffer nodig, en die krijg je niet altijd. Bij seksuele uitbuiting, wordt ook steeds vanuit huis of hotels gewerkt. Dat blijft voor politie en hulpinstanties grotendeels onder de radar.'

Radha: 'Het overzicht ontbreekt vaak.

Zo verdwijnen bijvoorbeeld minderjarige asielzoekers die zonder ouders naar Nederland komen, vaak met onbekende bestemming. Dat is natuurlijk schrijnend.'

Wat is nu nodig om de zorg voor slachtoffers te verbeteren?

Radha: 'Blijf Groep biedt vanaf dit jaar in samenwerking met HVO-Querido extra opvanglocaties aan in Amsterdam, Alkmaar en Almere. Deze zijn bedoeld voor slachtoffers van mensenhandel die kampen met complexe zorgvragen, zoals psychische problemen, een verslaving of een verstandelijke beperking. Wij bieden ze een veilige plek waar ze de zorg krijgen die nodig is. Die groep raakte tot nu toe nog vaak tussen wal en schip.'

'MELD EEN ONDERBUIK-GEVOEL ALTIJD BIJ DE POLITIE OF DE GEMEENTE'

Younice: 'Het is belangrijk dat alle betrokken spelers kennis met elkaar delen en nauw samenwerken. Denk aan de juiste juridische zorg, medische zorg, contacten met de politie, met asielzoekerscentra, handhaving en betrokken instanties. Mensenhandel beperkt zich niet tot een gebied, het is grensoverschrijdend. We hebben elkaar dus nodig. Een slachtoffer

is vaak al kwetsbaar en is al bekend bij hulpverlening of instanties, zoals Veilig Thuis. Stel nou dat we al die informatie van partners met elkaar verbinden zodat je het hele verhaal van een slachtoffer kent? Dat de puzzel in elkaar valt. Dat is wat we nodig hebben om adequate zorg te bieden.'

Ziet mensenhandel er nu anders uit dan vroeger?

Radha: 'In Flevoland lijkt vooral sprake te zijn van arbeidsuitbuiting. Denk aan de agrarische en visindustrie, waar buitenlandse werknemers vaak voor een hongerloon en onder erbarmelijke omstandigheden moeten werken. Vaak spreken ze de taal niet en kennen ze hun rechten niet. Voorheen kregen uitbaters een boete en dan was de kous af. Maar de slachtoffers van deze uitbaters verdienen ook onze zorg en steun.'

Younice: 'In Noord-Holland is het merendeel slachtoffer van seksuele uitbuiting. Het beeld van de 'loverboy' komt niet overeen met hoe men tegenwoordig te werk gaat. Deze term lijkt erop te duiden dat de pooier 'liefdevol' zijn slag slaat, met cadeautjes en lieve woorden. Maar zo werkt het niet; je kunt binnen twee uur na een ontmoeting met een advertentie op een sekssite staan en je eerste klant hebben.'

Wat is jullie grootste frustratie?

Radha: 'We zien niet wat er onder onze neus gebeurt. De slachtoffers hoor je ook niet, dat maakt het nog lastiger.

► Radha Fagoe (39, rechts op de foto) van Blijf Groep: 'We zien niet wat er onder onze neus gebeurt.'

► Younice Ettes (35, rechts op de foto) van HVO-Querido: 'Belangrijk dat alle betrokkenen kennis delen en nauw samenwerken'

'JE KUNT BINNEN TWEE UUR MET EEN ADVERTENTIE OP EEN SEKSSITE STAAN EN JE EERSTE KLANT HEBBEN'

Ik heb een vriendin die vertelde dat ze met haar dochtertje naar een nagelstudio was gegaan. Haar onderbuikgevoel zei haar dat daar iets niet klopte. Een kleine ruimte, teveel mensen, het stonk. Toch deed ze niks. Tja, ze had wel heel goedkoop haar nagels kunnen laten doen.'

Younice: 'Als je de burens hoort schreeuwen en huilen, dan bel je de politie. Maar in het geval van zo'n nagelstudio is het minder concreet. Meld een onderbuikgevoel wel altijd bij bijvoorbeeld de politie of de gemeente. Mocht je anoniem willen blijven, meld het dan bij Misdad Anoniem. Als buitenstaander weet je nooit wat er nog meer bekend is. Ik vind het moeilijk dat mensen en organisaties nog te weinig kennis en informatie met elkaar delen. Dat wordt versterkt door de huidige privacywetgeving. Juist bij dit onderwerp is het delen van informatie en een integrale aanpak noodzakelijk.'

Wanneer is jullie missie geslaagd?

Younice: 'Het is onze taak om vanuit bewustwording te gaan bouwen aan een netwerk. Wij hebben ondertussen al met veel gemeenten goede contacten en werken samen aan een sterk beleid tegen mensenhandel. Ik zou graag willen dat elk slachtoffer krijgt waar hij of zij recht op heeft en dat men bewust is dat mensenhandel vaak dichterbij dan je denkt. Maar het allerbelangrijkste is om mensen hun eigen weg weer te laten vinden. Vanuit een veilige thuisbasis waarin zelfvertrouwen, groei en plezier ontstaan.'

Radha: 'Wij willen de zorg goed regelen voor slachtoffers van mensenhandel. En om dat te doen is samenwerking nodig: tussen handhaving, die kan signaleren, de inspectie, de politie en alle andere partners. Als die samenwerking loopt, dan ben ik tevreden. Alle ogen moeten open!' ●

Heb je direct hulp of advies nodig? Ben je zelf slachtoffer van mensenhandel? Of vermoed je mensenhandel in je omgeving en heb je advies nodig? Neem dan contact op met de politie via (0900) 8844 of bij spoed 112. Je kunt vermoedens over mensenhandel ook anoniem melden via (0900) 7000 www.meldmisdadanoniem.nl.

Professionals die te maken krijgen met mensenhandel kunnen ook contact opnemen met het Amsterdams Coördinatiepunt Mensenhandel, tel. (020) 626 38 00 (8.00 – 23.00 uur), nood: (06) 10 59 94 58, e-mail: acm@hvoquerido.nl. www.hvoquerido.nl/acm. Voor situaties in Flevoland kunnen professionals contact opnemen met zocomensenhandelflevoland@blijfgroep.nl

► 'Als professionals en instanties weten hoe ze moeten kijken, zie je dat er direct veel meer slachtoffers in beeld komen.'

Uitbuiting achter de voordeur

Ongedocumenteerde werknemers die bij mensen thuis werken, zijn extra kwetsbaar voor mensenhandel. FairWork, een organisatie die zich inzet tegen arbeidsuitbuiting, wil meer aandacht voor dit probleem. 'Ze zijn heel bang alles kwijt te raken als ze misstanden aankaarten, en niet onterecht.'

TEKST RENATE VAN DER ZEE ILLUSTRATIE SASKIA TANNEMAAT

Ze komen uit landen als Colombia, Marokko, Indonesië of de Filipijnen. Ze hebben geen verblijfsvergunning en werken bij mensen thuis. Als au pair, hulp in de huishouding of ouderenverzorger. Vaak wonen ze bij hun werkgever in huis. 'We weten niet om hoeveel mensen het gaat, maar wel dat ze extra kwetsbaar zijn voor mensenhandel, ofwel moderne slavernij', zegt Anna Ensing, projectleider bij FairWork. 'Ze zijn namelijk dubbel of driedubbel afhankelijk van hun werkgever. Voor hun inkomen, hun huisvesting en mogelijk ook hun sociale netwerk. Als ze misstanden meemaken, is het voor hen riskant die aan te kaarten, want ze kunnen alles kwijtraken. Ze zijn doodsbang om uitgezet te worden en daar dreigt hun uitbuiters in veel gevallen ook mee. De kans is daarom heel klein dat ze daadwerkelijk aangifte doen. Waardoor de situatie in stand blijft en soms zelfs verergert. Want deze mensen worden steeds kwetsbaarder en afhankelijker, wetende hoeveel risico ze lopen als ze met de waarheid naar buiten komen.'

Veel ongedocumenteerden die achter de voordeur werken, weten niet dat ze dezelfde arbeidsrechten hebben als iedereen in Nederland. Ze hebben recht op het minimumloon, veilige werkomstandigheden en goede behandeling. 'In de praktijk zijn ze soms slachtoffer van mensenhandel en durven ze daar niets tegen te ondernemen. En als ze wél naar buiten treden, dan is het heel moeilijk aan te tonen dat er inderdaad sprake was van mensenhandel en kan het gebeuren dat de zaak wordt geseponeerd.'

Als de situatie namelijk nèt niet schrijnend genoeg is om te spreken van mensenhandel, of als er geen bewijs is voor dwang, worden deze mensen beschouwd als slachtoffers van heel slechte arbeidsomstandigheden. Ensing: 'Het verschil tussen mensenhandel en heel slechte arbeidsom-

standigheden is in de praktijk erg klein, maar de uitwerking voor de slachtoffers is groot. Als slachtoffer van mensenhandel heb je recht op bescherming en opvang. Als ongedocumenteerd slachtoffer van hele slechte arbeidsomstandigheden sta je in de praktijk meestal met lege handen.'

BREED VANGNET

De grens tussen mensenhandel en heel slechte arbeidsomstandigheden is vrij vaag. FairWork pleit er dan ook voor dat meer zaken voor de rechter worden gebracht, zodat de definitie van mensenhandel duidelijker wordt. 'Zelfs de rechterlijke macht worstelt met de definitie van mensenhandel. Daardoor worden veel zaken geseponeerd en zijn er veel vrijspraken. De drempel om een klacht in te dienen is daarom hoog.'

Om ongedocumenteerden bewust te maken van hun rechten, heeft FairWork informatie in verschillende talen online gezet. 'Met een nieuwe online aanpak, waarin we wereldwijd de eersten zijn, duikt deze informatie via heel veel zoektermen op. Dat kan echt helpen. Zo meldde zich bijvoorbeeld een ongedocumenteerde Peruaanse au pair bij ons. Ze werd uitgebuit, maar ze had nog wel toegang tot internet. Zoekend naar hulp kwam ze bij ons uit.'

Bij FairWork werken zo'n dertig vrijwilligers uit dezelfde landen als de slachtoffers, wat de drempel om hulp te vragen zo laag mogelijk maakt. Daarnaast geeft de organisatie bijvoorbeeld ook voorlichting aan migrantenorganisaties. 'Die organisaties zien ook vaak slachtoffers, maar herkennen het probleem niet. Wij leggen uit hoe ze mensenhandel kunnen herkennen en hoe ze kunnen doorverwijzen. Zo proberen we een breed vangnet uit te rollen voor al die onzichtbare mensen die achter de voordeur worden uitgebuit.' ●

'ALS ONGEDOCUMENTEERD SLACHTOFFER VAN HELE SLECHTE ARBEIDSMOMSTANDIGHEDEN STA JE IN DE PRAKTIJK MEESTAL MET LEGE HANDEN'

Omslag nodig in uitzendbranche

Zeer flexibele contracten, slechte huisvesting en seksuele intimidatie; buitenlandse uitzendkrachten maken in Nederland te vaak misstanden mee. Dat moet anders, zegt Eline Willemsen, projectleider bij FairWork.

TEKST RENATE VAN DER ZEE ILLUSTRATIE SASKIA TANNEMAAT

'A'l jaren staan dezelfde namen in onze top vijf van uitzendbureaus waarover we veel klachten krijgen', zegt Eline Willemsen. 'Net nog belde een Litouwse uitzendkracht. Hij had zijn arm gebroken, zijn contract was stopgezet en hij moest meteen zijn woning verlaten. Daar sta je dan, in een wildvreemd land. Schrijnend.'

FairWork is een organisatie die zich inzet tegen arbeidsuitbuiting en meer aandacht vraagt voor de problemen van buitenlandse uitzendkrachten. Deze buitenlandse uitzendkrachten komen veelal uit Oost-Europa en tegenwoordig ook vaak uit Spanje. Vaak zijn ze hierheen gelokt met valse beloften en zijn ze slecht geïnformeerd. 'Ze denken dat ze een langlopend contract krijgen van 32 uur per week, maar eenmaal hier blijkt dat contract zeer flexibel en kunnen ze elke dag op straat worden

gezet. Als ze ziek worden, hebben ze geen recht op een uitkering en kunnen ze direct worden ontslagen. Huisvesting is vaak slecht en gekoppeld aan het werk – dus als je je werk verliest, heb je, zoals die Litouwse man, ook geen onderdak meer. We krijgen ook regelmatig klachten dat coördinatoren incompetent zijn. Als uitzendkracht ben je dan overgeleverd aan de willekeur van die coördinator die de macht heeft jou meer of minder uren te geven. We kennen ook gevallen van seksuele intimidatie, waarbij vrouwen onder druk werden gezet om 'koffie te drinken' met de leidinggevende in ruil voor meer uren. Het komt ook voor dat coördinatoren zelfs geld vragen om mensen in te schrijven bij de gemeente of een zorgverzekering te regelen.'

INFORMEREN OVER RECHTEN

Willemsen wil dat er een omslag komt binnen de uitzendbranche. 'Uitzendkrachten

worden behandeld alsof ze robots zijn die je naar willekeur oproept en huisvest waar je wilt. Deze mensen hebben huis en haard verlaten om hier te werken, zij hebben recht op goede huisvesting, waar hun privacy gewaarborgd is en waar voorzieningen zijn zodat ze na het werk kunnen uitrusten en ontspannen. Maar vaak is huisvesting een businessmodel; uitzendkrachten worden samen in een kleine woning of stacaravan gehuisvest – soms vrouwen en mannen gemengd – en moeten per persoon honderden euro's per maand betalen. Dat kan een behoorlijke winst opleveren voor de verhuurder.'

FairWork pleit voor meer zekerheid voor uitzendkrachten, in de vorm van een contract voor minimaal zes maanden, en meer duidelijkheid over hun rechten. 'Mensen kennen hun rechten niet en weten niet waar ze met klachten terecht kunnen. Zo worden soms allerlei boetes in rekening

gebracht, bijvoorbeeld als ze een champignonmesje breken of afwas laten staan. Dat mag helemaal niet. Ook worden kosten in rekening gebracht, bijvoorbeeld voor vervoer, terwijl ze soms heel lang moeten wachten op hun collega's voor ze eindelijk naar huis kunnen.'

Er zijn in Nederland ruim 14.000 uitzendbureaus en daar is weinig controle op. 'Ieder willekeurig persoon kan morgen een uitzendbureau beginnen', zegt Willemsen. 'Er is in de Tweede Kamer een voorstel ingediend om de vergunningplicht opnieuw in te voeren. Wij staan daar achter. De drempel om een uitzendbureau te beginnen, moet hoger. We willen meer controle. Want de pakkans voor malafide uitzendbureaus is laag.'

FairWork wil nu zelf een uitzendbureau beginnen om te kijken hoe het eerlijker kan. Willemsen lacht: 'Het moet en kan anders, noem het fairtrade uitzenden.' ●

'UITZENDKRACHTEN WORDEN BEHANDELD ALSOF ZE ROBOTS ZIJN'

STEUN DE STRIJD TEGEN MENSENHANDEL

U kunt de strijd tegen mensenhandel steunen met een eenmalige gift! Elk bedrag is welkom. Zo kunnen we samen toewerken naar een maatschappij zonder mensenhandel.

U kunt een bijdrage doen via onze website: www.fairwork.nu/eenmalige-bijdrage/. Rechtstreeks overmaken kan ook, via rekeningnummer NL54TRIO0198440405 t.n.v. Stichting FairWork te Amsterdam.

FIER EN STERK

Eens beschadigd betekent niet voor altijd een verloren leven. Fier en Sterk Huis vangen slachtoffers van mensenhandel op. En zetten ze weer rechtop, in hun kracht. Zodat ze verder kunnen in de maatschappij en kunnen bouwen aan hun toekomst. Eentje waarin ze hun dromen kunnen en durven najagen. Want wie droomt, kan de wereld veroveren.

TEKST MAAIKE KRIELAART EN ELLEN DE RUITER FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG

Marianne (29) werkte zes jaar onder dwang van een pooier

‘Kom maar op met dat leven’

Mijn jeugd was al niet stabiel. Mijn ouders gingen scheiden toen ik nog heel jong was, mijn stiefmoeder gebruikte me als sloof, op school werd ik gepest en toen ik zeven jaar oud was, ben ik door mijn oppasbuurjongen misbruikt. Op mijn dertiende ben ik uit huis geplaatst met de belofte dat ik snel weer naar huis mocht. Nou, ‘thuis’ heb ik nooit meer teruggezien. Ik heb overal gezeten: internaten, leefgroepen, jeugdzorginstellingen en in de jeugdgevangenis. Daar zat ik op mijn veertiende in een cel tussen de criminelen. Terwijl ik niets had misdaan. Nu denk ik wel eens: had ik toen maar goeie hulp gehad, dan was ik misschien nooit in handen gevallen van een pooier. Hoteldebotel was ik en net achttien. Ik ontmoette hem tijdens het stappen, hij was zó leuk. Binnen een maand had hij me achter het raam en werkte ik zo’n tien klanten per dag af.

‘BINNEN EEN MAAND HAD HIJ ME ACHTER HET RAAM EN WERKTE IK ZO’N TIEN KLANTEN PER DAG AF’

Walgelijk. De eerste weken voelde ik me verdoofd, alsof ik buiten mijn eigen lichaam trad. Later kon ik de knop omzetten. Zes jaar lang heeft het geduurd. Ik werkte in verschillende steden, bijna altijd onder dwang van een pooier – het geld dat ik verdiende moest ik afstaan. Mijn leven was een strijd. Ik was vreselijk eenzaam, had niemand

om mee te praten. Alleen mijn hondje Teddy was er voor me. Ik was totaal op en verslaafd geraakt aan cocaïne. Het omslagpunt kwam toen een klant voorstelde om op mijn peeskamer coke te roken. Daar schrok ik van. Als ik dit doe, dan is het helemaal gebeurd met me, dacht ik. Toen kwam het besef: ik moet hier weg, ik heb hulp nodig. Een hulpverlener van Fier bracht me naar de opvang. Daar kwam ik tot rust. Na een tijdje vroegen ze me of ik in de Blooming Bakery, de bakkerij van Fier, wilde komen werken. Wat een openbaring! Al die jaren had ik gedaan wat anderen me hadden opgedragen, nu had ik voor het eerst in mijn leven iets voor mezelf. Iets wat ik écht leuk vond. Bij Fier stimuleerden ze me om een opleiding te gaan volgen, ze hielpen me zelfs met de financiering. Dat ik steun kreeg, was nieuw voor me, ik heb altijd alles in mijn eentje moeten doen. Nu waren er ineens mensen die wilden dat ik zou slagen in het leven. Super lief! Ik zit nu in het derde jaar van de bakkersvakopleiding, volgend jaar studeer ik af. Het is zwaar - mijn rekenen zat op basisschoolniveau - maar ik zet door. Mijn droom is om na mijn opleiding terug te gaan naar de bakkerij van Fier en daar meiden te helpen die hetzelfde hebben meegemaakt als ik. Zodat ik iets kan terugdoen. Ik kreeg een tweede kans, die gun ik anderen ook. Nee, ik ben er nog niet, maar ik wéét dat ik het kan. Mijn doorzettingsvermogen is mijn kracht. Kom maar op, denk ik, kom maar op met dat leven. Ik ben er klaar voor.’ ●

* Marianne en haar hondje Teddy heten in werkelijkheid anders.

► 'Had ik maar goede hulp gehad, dan was ik misschien nooit in handen gevallen van een pooier.'

► Werken in de bakkerij van Fier: 'Voor het eerst in mijn leven iets wat ik écht leuk vind.'

Anna (25) viel in de handen van een loverboy

‘Ik wil van mijn negatieve ervaring iets positiefs maken’

Ik was 20 toen ik H. leerde kennen. Hij was charmant, aantrekkelijk en 12 jaar ouder; een echte man. Ik werd verliefd en we kregen een relatie. Dat hij een crimineel verleden had en net uit de bak kwam, nam ik voor lief. Het leek namelijk echt alsof hij zijn leven wilde beteren. Na drie maanden werd H. steeds bezitteriger. Hij wilde constant weten waar ik was en checkte mijn telefoon. Toen ik een keer een van mijn vriendinnen appte zonder zijn toestemming, kreeg ik de eerste klap. Ik was verbaasd en geschrokken, maar H. begon meteen heel hard te huilen. Hij bood zijn excuses aan en zei dat hij helemaal niet zo wilde zijn. Dus ik vergaf hem. Het ging even goed, maar later werden de mishandelingen erger. Slaan, schoppen,

wurgen... alles heeft hij gedaan. Ook ging hij stelselmatig vreemd. Toch bleef ik bij hem. Op een gegeven moment had hij me zo toegetakeld dat ik op de Eerste Hulp terechtkwam. We zaten samen te huilen op de gang. Toen ik vroeg hoe het ooit nog goed kon komen tussen ons, opperde hij dat ik als prostituee kon gaan werken. Hij zei dat we met het geld dat ik verdiende supersnel een eigen appartement konden kopen. Ik heb een tijdje geprotesteerd, maar dat idee van samen ons eigen plekje trok me uiteindelijk over de streep. Ondanks dat er geld binnenkwam, werd H. steeds gewelddadiger. Steeds vaker zei hij dat hij niet wist wat hij met me moest doen. Toen drong het tot me door dat hij me zou vermoorden als ik niet snel zou ingrijpen.

Dat besef opende mijn ogen. Ik heb de politie gebeld en die heeft me opgehaald. Zo kwam ik uiteindelijk terecht bij Sterk Huis. Daar zit ik nu nog steeds. De gedachte aan mijn familie en vrienden heeft mijn leven gered. Ik heb zó’n sterk vangnet om me heen. Dat hield me op de been. Als zij er niet waren, had ik waarschijnlijk gedacht ‘Fuck it, maak me maar dood’. Maar nu wilde ik leven. H. is opgepakt en zit vast. Soms besef ik nog niet helemaal wat er is gebeurd. Het duurde ook even voordat ik inzag dat het niet vrijwillig was wat ik deed. Dat moest men echt tegen me zeggen. Ik was er namelijk van overtuigd dat dit mijn eigen keuze was. Als je echt van iemand houdt, gaat dat niet zomaar over.

Inmiddels gaat het beter met me. Ik krijg therapie, heb mijn opleiding weer opgepakt en loop zelfs stage bij Sterk Huis. Ik was nooit iemand die goed over haar gevoelens praatte, maar dat heb ik hier geleerd. Nu weet ik dat hoe meer ik erover praat, hoe beter ik alles kan verwerken. Ik ben door het Ministerie van Volksgezondheid gevraagd om advies te geven en ga dit ook doen. Als ik in mijn leven ook maar één meisje kan helpen met mijn verhaal, dan wil ik dat. Dan kan ik van mijn negatieve ervaring tenminste nog iets positiefs maken.’ ●

* Anna heet in werkelijkheid anders.

'HET DUURDE EVEN VOORDAT IK ZAG DAT HET NIET VRIJWILLIG WAS WAT IK DEED'

Fier en Sterk Huis zijn landelijke expertise- en behandelcentra op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Jongeren uit heel Nederland krijgen hier specialistische behandeling, afgestemd op hun specifieke problematiek. Daarnaast wordt er met deze jongens, meisjes, mannen en vrouwen ook heel praktisch gewerkt aan een gezonde en veilige toekomst. Slachtoffers zoals Marianne en Anna krijgen bijvoorbeeld de kans om een opleiding te volgen, gezonde vriendschappen op te bouwen, te sporten en werkervaring op te doen. Uitgangspunt is de mens als geheel: wat heb jij nodig om weer een veilig, fijn en zelfstandig leven te kunnen leiden? Fier en Sterk Huis hebben op het gebied van mensenhandel/loverboyproblematiek, eerge-relateerd geweld en complex trauma/psychotrauma ook een door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) erkende landelijke advies- en consultfunctie. Dat betekent dat professionals uit heel Nederland bij Fier en Sterk Huis terechtkunnen met hun vragen over deze onderwerpen.

VIZIER OP DE SEKSKOPER

De scheidslijn tussen dwang en vrije keuze is op weinig plekken zo smal als in de prostitutie. In Nederland blijft de sekskoper tot nu buiten schot in discussies en beleid. Ten onrechte; klanten zijn de motor achter mensenhandel en gedwongen sekswerk.

TEKST SIMONE SCHOEMAKER / THDV
FOTOGRAFIE MONA VAN DE BERG

Dat dwang in de prostitutie een ingewikkeld begrip is, laten de persoonlijke verhalen van Bo en Karen* zien. Bo (26) was dertien jaar oud toen ze voor het eerst verkracht werd, een leven vol prostitutie volgde. En toch ziet ze zichzelf niet als slachtoffer. 'Ik was voorbestemd om prostituee te worden, alsof het op mijn voorhoofd geschreven stond dat je misbruik van mij kon maken.' Karen (38) kwam als volwassen vrouw in de prostitutie terecht. Vrije keuze? Ze had geen huis, schulden en haar uitkering werd gekort. Ze worstelde met depressies, maar moest van het UWV weer aan het werk. 'Als ik een ander uitweg had gezien, had ik het nooit gedaan. Als escort werken was een noodsprong, om simpelweg te overleven, er ik ben er slechter uit gekomen dan dat ik erin ging. Het heeft me stuk gemaakt.'

ROEPING OF NOODGREEP

Bo: 'Mijn vader was heel dominant, dat maakte mijn jeugd heel moeilijk. Ik groeide op als een angstig kind en op school werd ik jarenlang gepest. Om me iets beter te voelen, ging ik op de middelbare school drinken en blowen. Ik kreeg mijn wiet van een paar mannen en op een dag stapte ik bij hen in de auto. Ik weet nog dat ik bij hen in de woonkamer zat en we porno keken. Daarna werd ik door hen verkracht, doodsbang was ik. Ze grepen me bij mijn haren en deden afschuwelijke dingen. Ik was toen net 13. Vanaf dat moment voelde ik me een hoer. Het voelde alsof de prostitutie mijn roeping was. De duistere kanten van het leven trokken mij enorm, ik wilde mezelf daarin verliezen.'

'Thuis kregen ze in de gaten dat het slecht ging. Er volgde een uithuisplaatsing en ik heb in allerlei verschillende instellingen gezeten. De wereld van de prostitutie bleef aan mij trekken en ik liep veel weg. Dan sliep ik bij een paar mannen thuis en werd

door hen rond gereden naar klanten. Het blijft lastig om mezelf als slachtoffer te zien. Het voelt toch als eigen keuze. Ik ben wel heel boos, ik heb veel woede in me. Als ik een advertentie van een escortbureau zie word ik witheet, het is weerzinwekkend.’ Karen daarentegen heeft de prostitutie nooit als ‘normaal’ werk gezien. Ze vindt het dan ook absurd dat ze van UWV een felicitatiebrief kreeg dat ze een baan gevonden had. Het was haar vriend die haar de weg wees naar de prostitutie. ‘Ik maakte mezelf wijs dat ik gewoon kostwinner was. Hij had meerdere vrouwen die voor hem werkten, ook buitenlandse vrouwen. Ik wilde er niets van weten, deed net alsof het er niet was. Ik hield van hem, ik had gehoopt dat hij zou veranderen. Hij pikte veel van mij en ik was de eerste waar hij geen geld van pakte al betaalde ik wel de huur en de boodschappen. Dat was wel bijzonder. Hij was naar mij toe niet echt gewelddadig al kon hij heel gemeen doen.’

KIJK NAAR DE KOPER

Karen hoopt dat de politiek eindelijk wakker wordt en strengere regels maakt én handhaaft. ‘Raamprostitutie moet afgeschaft, het is niet normaal dat iedereen naar vrouwen staat te kijken. Het Wallengebied is vrouwenonvriendelijk en je wordt echt als stront behandeld. Er wordt gespuugd en gescholden. Waarom moet het zo zichtbaar? Het is niet normaal dat vrouwen bijna naakt achter een raam staan. Het slaat nergens op om je lichaam te verkopen. Wat ben je dan eigenlijk echt waard? Als een vrouw dit werk wel graag wil doen, moet dat kunnen. Het zijn er niet veel, maar ze zijn er wel. Mijn oplossing is alleen Nederlandse vrouwen laten werken, geen raamprostitutie meer en klanten toegang laten betalen.’ ‘De verhalen van Karin en Bo laten zien dat passende maatregelen nodig zijn om mensenhandel aan te pakken’, zegt Marja Sijpestein, manager van Scharlaken Koord, dat maatschappelijke hulpverlening voor

HET UWV STUURDE
EEN FELICITATIEBRIEF
TOEN ZE EEN BAAN IN
DE ESCORTBRANCHE
KREEG

prostituees biedt. ‘In het debat hierover is er een scherp contrast tussen de voorstanders van legale prostitutie en organisaties en ervaringsdeskundigen die verhalen vertellen over mensenhandel en dwang. Vrouwen die werken in de prostitutie, mensenhandelaren en slachtoffers; allemaal zijn ze onderwerp van gesprek. Maar er is één groep die buiten schot blijft; de sekskoper. Pas als we naar de seksindustrie kijken als een markt van vraag en aanbod, komt de klant in beeld. En dan bevinden de mensenhandelaar en zijn slachtoffer zich ineens aan dezelfde kant van de streep, namelijk de kant van het aanbod. Aan de andere kant van die streep, de vraagkant, zijn de klanten; kopers van seks.’

Het is volgens Marja heel eenvoudig; zonder vraag is er geen aanbod. ‘Waarom blijven de sekskopers buiten schot? Vinden we het recht om seks te kopen zo belangrijk dat we de slachtoffers voor lief nemen? Wordt het niet eens tijd om te praten over de sekskoper en zijn motieven? Het lijkt de beste mogelijkheid om de motor van mensenhandel te remmen.’ ●

* Bo en Karen zijn gefingeerde namen.

MEER INFO OP
WWW.SCHARLAKENKOORD.NL/OPINIE

THDV

scharlaken
koord
verklaart je de liefde

Help ons vrouwen
weerbaar te maken!

Steun ons werk via www.scharlakenkoord.nl

Uitgebuit in Nederland

Drie verhalen die een gezicht achter de cijfers geven. Ze laten de schrijnende situatie zien waarin slachtoffers van mensenhandel zich in ons land bevinden.

TEKST ELS VAN DRIEL EN IMKE RENEE SLUMP FOTOGRAFIE MONA VAN DEN BERG
ILLUSTRATIE SASKIA TANNEMAAT

TAREQ (19) UIT UGANDA

De 19-jarige Tareq is een Europees ogende jongen met vrolijke dreadlocks. Niets aan zijn uiterlijk verradt een groot trauma. Maar als hij zijn verhaal doet, blijkt dat hij radeloos is en geen enkel perspectief meer ziet op een goed leven.

Toen Tareq 15 was, vluchtte hij uit angst voor zijn vader van Uganda naar Denemarken. Op zijn achttiende werd zijn asielaanvraag afgewezen. Hij stond op straat en had twee opties: illegaal leven of doorreizen. Een zakenman bood hem een baan aan in Nederland en hij besloot ervoor te gaan. Hij woonde een week bij een vriend van de zakenman toen hij werd gedwongen geld voor de man te verdienen. Meerdere malen werd hij seksueel misbruikt door verschillende mensen. Wanneer hij zei dat hij weg wilde, werd Tareq bedreigd met een geweer. 'Ik zou gerapporteerd worden als illegaal.' Na drie horrorweken in het huis, lukte het Tareq om te ontsnappen. Bij de politie werd zijn verhaal niet geloofd. 'Het maakt niet uit wat je hebt meegemaakt of hoe je je voelt, je bent een asielzoeker, dus niemand gelooft je.' Met gebrek aan bewijs werd de zaak geseponneerd.

Het is voor Tareq belangrijk zijn verhaal te vertellen, omdat hij zich niet serieus genomen voelt. 'Mensenhandel bestaat écht, het is geen mythe', zegt hij met overtuiging. 'Het klinkt misschien als een spannende film, maar het is mijn leven.' Volgens Tareq is Nederland zo druk bezig met haar reputatie als 'vrij land', dat ze net doen of mensenhandel hier niet bestaat en daarom zijn verhaal als leugen verkondigen.

Er zijn verschillende 'rode vlaggen' waar je mensenhandel aan kan herkennen, vertelt Tareq. Wanneer ramen en gordijnen altijd gesloten zijn of vreemde mensen dag en nacht in en uit lopen, mag je je zorgen maken. Mensenhandel kan overal plaatsvinden, zeg hij. Dichtbij een school, bij een ziekenhuis, op plekken waar je het niet verwacht.

Nu verblijft Tareq in een asielzoekerscentrum, waar zijn dagen bestaan uit opstaan, zitten en slapen, keer op keer op keer. Niemand kan hem helpen. Goed bedoelende vrijwilligers niet, psychologen niet. De dood is voor hem de enige oplossing. 'Dode mensen hoor je nooit klagen', zegt hij stellig.

Tareq wil gehoord worden. Zorgen dat hij met zijn verhaal anderen kan helpen. Het liefst zou hij een leven leiden zoals een normale 19-jarige jongen. Naar school gaan, vrienden hebben, chillen. 'Ik ben geen asielzoeker, ik ben een mens.'

IVAN (23) UIT UGANDA

Ivan (23) heeft tranen in zijn ogen wanneer hij het verhaal van Tareq hoort. Zelf vluchtte hij ook uit Uganda en belandde via Duitsland in Nederland. Hier werd hij dagelijks seksueel misbruikt en mishandeld door verschillende mannen. Het is een nachtmerrie die hem blijft achtervolgen.

Achteraf denkt Ivan dat de mannen die hem in Uganda aan valse papieren hielpen al wisten wat er met hem ging gebeuren. Alles lijkt voorgekookt. Na zijn aankomst in Duitsland werd hij door vier mannen met een auto naar Nederland gebracht en in een huis opgesloten. 'Ze hebben alles afgepakt wat ik had, ze hebben me geslagen, misbruikt en zeiden dat niemand mij zou helpen.' Toen de deur op een dag openstond, is Ivan gaan rennen. Uitgeput en hongerig kwam hij op straat te leven. 'De eerste persoon die ik tegenkwam, heb ik om hulp gevraagd. Hij spuugde me in mijn gezicht.' Ivan ging naar de politie om hulp te vragen, maar werd opnieuw onaardig bejegend. Zijn verhaal werd niet serieus genomen. Hij sliep een nacht in een cel en kreeg toen een treinticket naar aanmeldcentrum Ter Apel. Daar kon hij asiel aanvragen.

'IK BEN GEEN ASIELZOEKER, IK BEN EEN MENS'

Doordat de bussen die dag niet reden, liep Ivan uitgeput, ondervoed en verward langs de weg, zonder enig idee te hebben waar hij heen moest. Na uren lopen stortte hij in. Een auto met twee mannen stopte langs de kant en zij brachten hem naar Ter Apel. Daar vertelde hij zijn verhaal en opnieuw werd hij niet geloofd. 'Ze zeiden dat ik loog, omdat ik een asielzoeker ben.' De politie vroeg om bewijs, een profiel van de daders. 'Het was mijn eerste keer reizen naar Europa, ik had geen idee waar ik was, dus bewijs had ik niet.' De zaak werd geseponneerd. De ervaring zal hij nooit meer vergeten. 'Soms heb ik het gevoel dat ik word gepusht om een einde te maken aan mijn leven', vertelt hij. Wel gaat Ivan dagelijks naar een taakklas op het AZC en ziet hij verschillende dokters. 'Het feit dat ik ergens met mijn problemen heen kan, geeft wat hoop. Maar echt helpen kunnen ze me niet. Ik zal pas rust hebben als ik weet dat de daders worden vervolgd en ik aan mijn eigen toekomst kan beginnen.'

ZSOLT (54) UIT HONGARIJE

Een kleine tengere man, enigszins timide maar vastberaden om zijn verhaal te vertellen. Zsolt (54) woonde op een flatje in Hongarije en werkte in de autobranche als autospuiter. Hem werd een baan aangeboden in Nederland. Zonder geld, met alleen zijn gereedschap vertrok hij per bus naar Nederland. Hij kwam terecht bij een Hongaars stel. In het begin sliep hij op de zolderkamer, at mee met het stel en mocht ook douchen. Al gauw veranderde de sfeer: hij maakte lange dagen, kreeg enkel 's avonds eten en leefde in een caravan in de tuin zonder verwarming of toilet. 'De vrouw des huizes was gevoelig voor geuren, dus ik mocht het huis absoluut niet in.'

Zsolt knapte oude meubels op van Marktplaats. Van het verkoopgeld

'HET IS 2019, DIT IS MODERNE SLAVERNIJ. IK WAS AFHANKELIJK, DAT IS MIJN LES GEWEEST'

werden auto-onderdelen gekocht. Na drie opgelapte auto's kreeg hij 200 euro, maar na een paar dagen werd dit bedrag weer afgepakt. 'Het bedrijf zou nog moeten groeien', zegt Zsolt. 'Ik wist dat er iets niet klopte, maar kon niet naar Hongarije terug zonder spullen en geld.' Twee jaar lang heeft Zsolt voor deze mensen gewerkt. Weggaan was geen optie. 'Ze hadden in mij geïnvesteerd dus dat geld moest ik eerst terugverdienen.' Op een dag belandde Zsolt in een gigantische chaos. Zijn baas had haar zus, ook wonend in het

huis, in haar gezicht gesneden en schopte Zsolt. Hij wilde wegnemen, maar werd in zijn nekvel gegrepen. 'Ga nu naar binnen, anders snijd ik je in stukken en begraaf ik je', riep de man van de baas. Toen iedereen rondom de auto stond om de zus naar het ziekenhuis te brengen, is Zsolt gaan rennen.

Bij een benzinestation aangekomen, nam hij contact op met de politie. Na meerdere gesprekken met zijn advocaat besloot Zsolt aangifte te doen. Inmiddels verblijft hij op een beschermde opvangplek en wacht op het onderzoek naar zijn zaak. Hij heeft alles goed gedocumenteerd: op zijn smartphone kan hij via Google satelliet laten zien in welk huis ze wonen. De daders moeten berecht worden, daarvan is Zsolt overtuigd.

Achteraf gezien denkt Zsolt dat hij op een verkeerde manier is vertrokken naar Nederland. 'Zonder geld, kennis van de taal of bekenden in de buurt was ik afhankelijk en hebben ze heel makkelijk misbruik van mij kunnen maken.' Zsolt voelt zich inmiddels veilig. 'Ik wil naar school om de Nederlandse taal te leren zodat ik hier kan gaan werken.' ●

Wegens privacyoverwegingen zijn gefingeerde namen gebruikt.

#OPENJEOGEN

Dit is JILL, een slachtoffer van mensenhandel. Zij is één van de dertig portretten van de fototentoonstelling 'Open je Ogen voor mensenhandel' van CoMensha, het landelijk Coördinatiecentrum tegen mensenhandel. Dertig zeer schrijnende verhalen over seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en gedwongen criminaliteit van vrouwen, mannen, jongens en meisjes.

Echte verhalen, van echte slachtoffers. Niet ergens in Azië of Afrika. Hier. In Nederland.

De buitenfototentoonstelling #OpenJeOgen reist rond door Nederland en staat vanaf vrijdag 18 oktober een paar weken in de gemeente Hilversum (Kerkbrink) en reist daarna verder via Huizen, Weesp, Gooische Meren, Laren en Blaricum.

De campagne is in nauwe samenwerking gemaakt met Stichting-OpenMind.nl en fotograaf ErnstCoppejans.com. Dit alles met de doelstelling om mensenhandel een gezicht te geven en bij een zo groot en breed mogelijk publiek onder de aandacht te brengen. Meer weten? Kijk op [CoMensha.nl](https://comensha.nl).

Foto: Ernst Coppejans

VANAVOND IN PAKHUIS DE ZWIJGER VAN 20.00 TOT 22.00 UUR

STOP

MENSEN HANDEL

Pakhuis de Zwijger Piet Heinkade 179, 1019 HC Amsterdam www.monavandenberg.com

MENSENHANDEL
GENEREERT
€140 MILJARD
PER JAAR

DEZE HANDEL IS
KAPOT
TE MAKEN

WETEN HOE?
Lees hier
alles over op
ijmnl.org

COLOFON

Deze krant valt niet onder de redactionele verantwoordelijkheid van Trouw
uitgave: oktober 2019

Hoofdredactie en fotografie
Mona van den Berg
www.monavandenberg.com

Eindredactie
Annemiek Verbeek
www.annemiekverbeek.nl

Vormgeving
Krijn Ontwerp - Bas Krijn
www.krijnontwerp.nl

Aan deze bijlage werkten mee:
Els van Driel, Frédérique Geerdink, Marion Heek, Willemijn de Jong, Maaïke Krielaart, Jessica Maas, Jedi Noordegraaf, Marlies Pilon, Andrea Rodriguez Frohwein, Ellen de Ruiters, Simone Schoemaker, Mehlika Schopen, Imke Renee Slump, Saskia Tannemaat, Charlot Spoorenberg, Renate van der Zee

Deze krant is tot stand gekomen met medewerking van: Blijf Groep, CoMensha, FairWork, Fier, Free a Girl, HVO Querido, International Justice Mission, Leger des Heils, Koraal, Mensen met een Missie, Scharlakenkoord, Spirit en Sterk Huis.